

๒๖ ก.ย. ๒๕๖๕
อาณเมื่อวันที่...

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๓๘๕/๒๕๕๘
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๘๗๕/๒๕๖๐

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๑๘ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

ระหว่าง { นางรัชนิดา Piriyakijpanuly ผู้ฟ้องคดี
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ ๑
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ที่ ๒
ปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี
(สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี เดิม) ที่ ๓ } ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๔๘/๒๕๕๕
หมายเลขแดงที่ ๔๘/๒๕๕๘ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองอุบลราชธานี)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดินตามหลักฐานแบบแจ้ง
การครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม
จังหวัดอุบลราชธานี มีชื่อนางจอม ทะวงศ์สา เป็นผู้แจ้งการครอบครอง ระบุการได้มาว่า
นายพาแบ่งให้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำ

/ของผู้ถูกฟ้องคดี...

ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีประกาศกำหนดท้องที่และวันเริ่มต้นทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่เพื่อกำหนดที่ดิน โดยกำหนดท้องที่ที่จะทำการเดินสำรวจในทุกอำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี และกำหนดวันเริ่มทำการเดินสำรวจตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าที่ดินแปลงดังกล่าวอยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง และได้มาภายหลังจากการประกาศเป็นที่สาธารณประโยชน์แล้วในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงมีคำสั่งไม่รับคำขอออกโฉนดที่ดิน ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองนครราชสีมา ซึ่งต่อมาศาลปกครองนครราชสีมาได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๕/๒๕๕๒ ให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ไม่รับคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี ภายหลังจากที่ศาลปกครองนครราชสีมาได้มีคำพิพากษาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับคำขอตามคำขอฉบับที่ ๑๖๕๐๕/๙๔๘/๕๒ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ และออกไปทำการรังวัดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีแล้ว จึงมีคำสั่งลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (ที่ถูกคือ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕) ยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเมื่อได้ทำการรังวัดและลงที่หมายในระวางแผนที่แล้วปรากฏว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งทางราชการได้มีประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยจังหวัดอุบลราชธานีได้มีหนังสือที่ อบ ๐๐๑๙.๕/๗๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ สอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เกี่ยวกับขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแล้ว ได้รับการยืนยันตามหนังสือที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้ว เห็นว่า ที่ดินของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง จึงมีคำสั่งยกอุทธรณ์และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๗๖๒๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ด้วยเหตุผลว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยจังหวัดอุบลราชธานีได้มีหนังสือสอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เกี่ยวกับขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าว่าเป็นไปตามรูปแผนที่ใด ระหว่างรูปที่แสดง

/แนวเขตสีดำ...

แนวเขตสีดำนับรูปที่แสดงแนวเขตสีแดง และถูกต้องตรงกับแผนที่ซึ่งได้นำเสนอ
คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติหรือไม่ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตอบข้อสอบถามว่า ได้เสนอ
ขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่อคณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของ คปก. ตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยใช้แผนที่แสดงแนวเขตสีดำ ซึ่งตรงกับข้อมูลหลักฐานการขึ้นทะเบียน
เป็นที่สาธารณประโยชน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับแนวเขต
ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง เนื่องจากมติดสภาพตำบลนาเยีย (ที่ถูกตั้งคือ
สภาพตำบลเมืองเดช) ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันและมอบให้
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ และมติของคณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ อนุมัติให้
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยมีขอบเขต
ตามแผนที่แนบท้าย ทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันออกจดแนวธรรมชาติ (ลำห้วยและแม่น้ำ)
ทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) โดยขณะนั้น
ไม่มีการระบุขอบเขตเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกาจึงมีผลเป็นการเพิกถอนที่สาธารณะ
ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีอำนาจเข้าดำเนินการได้ตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว และที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามมาตรา ๓๖ ทวิ

ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า ตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าบ้านเมืองเก่าระบุว่า
ทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออก
กว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำไทม์ ทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่นเป็นเขต
ทุกมุมทิศ เมื่อมีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องเป็นผู้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) และมีแผนที่
แนบท้ายเพื่อความถูกต้องของพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๔๕
(พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปใช้ในการเสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับนำแผนที่ที่ได้รับอนุมัติจากสภาพตำบลเมืองเดชไปใช้ในการเสนอ
ขออนุมัติต่อ คปก. และเข้าดำเนินการตามแผนที่นั้น ทั้งที่แนวเขตตามแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓
กล่าวอ้างทั้งสามด้านจดแนวธรรมชาติ และทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔

//(อุบลราชธานี...

(อุบลราชธานี - เดชอุดม) ซึ่งการกำหนดขอบเขตเช่นนี้เห็นได้ว่าแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าได้เปลี่ยนแปลงไปถึง ๒ ด้าน ไม่ตรงกับที่ขึ้นทะเบียนไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ กล่าวคือ ทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม มีเสาไม้แก่นเป็นเขต กลายเป็นทิศเหนือจดแนวธรรมชาติ (ห้วยขาม) และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีหมุดไม้แก่นเป็นเขต ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ซึ่งหากตอนขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต้องการให้แนวเขตทิศตะวันตกจดทางหลวงจริงย่อมต้องเขียนไว้ว่าทางหลวง มิใช่จดโนนถ่อน มีหมุดไม้แก่นปักเป็นเขต เพราะถนนเส้นนี้ย่อมมีอยู่แล้ว เพราะหลักฐาน ส.ค. ๑ ทั้ง ๓ ฉบับ ได้แก่ ส.ค. ๑ เลขที่ ๕๘ เลขที่ ๒๓๔ ที่พิพาทในคดีนี้ และเลขที่ ๒๓๕ ก็ระบุไว้ชัดเจนว่าทิศใต้จดถนนหลวงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว และได้ตรวจสอบแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแล้วพบว่า จากการเปลี่ยนแปลงแนวเขตด้านทิศตะวันตกจดทางหลวงสาย ๒๔ ทำให้ความกว้างของด้านทิศตะวันตกไปถึงทิศตะวันออกมีความกว้างมากกว่าความเป็นจริงที่ขึ้นทะเบียนไว้ ๑๐๐ เส้น เป็นอย่างมาก เพราะตามมาตราส่วนในแผนที่ ๑ ช่องเท่ากับ ๒๕ เส้น หากกว้าง ๑๐๐ เส้น ก็ย่อมต้องกว้างเท่ากับ ๔ ช่อง ดังนั้น ในการรังวัดจึงต้องวัดจากส่วนที่กว้างที่สุดของด้านทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น เท่ากับ ๔ ช่อง ประกอบกับเมื่อเปรียบเทียบที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาด ซึ่งขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ในขนาดเดียวกัน คือ จดแจ้งแนวเขตไว้ด้านละ ๑๐๐ เส้น แต่ความจริงที่สาธารณประโยชน์ทั้งสองแห่งกลับมีขนาดแตกต่างกันอย่างชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงแนวเขตจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น มีหมุดไม้แก่นเป็นเขตนั้น เกินความเป็นจริงอย่างมากทำให้เข้าไปทับ ส.ค. ๑ ของผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่ในแนวเขตเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามมติครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ระบุว่าเขตหมุดไม้แก่นในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น น่าจะเป็นแนวเขตเทศบาล (แนวเส้นสีแดง) และข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้าดำเนินการรังวัดสอบเขตที่ดินโดยการรังวัดจากแนวเขตเทศบาล (แนวเส้นสีแดง) ไปทางทิศตะวันออกจดลำโดม มิได้รังวัดตามแนวเขตเทศบาล (แนวเส้นสีแดง) ไปจดทางหลวง จึงทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลไม่สามารถขอออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ ผู้ฟ้องคดีจึงร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้อ้างสิทธิในเขตเทศบาล

/ตามแผนที่...

ตามแผนที่ว่าทางทิศตะวันตกจดทางหลวง ซึ่งก็ได้ตรงกับกรขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ แต่อย่างไร ประกอบกับการกล่าวอ้างว่า มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมพื้นที่อำเภอเดชอุดมทั้งอำเภอเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ก่อนมีพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงสามารถนำที่ดินในเขตเทศบาลไปดำเนินการได้ นั้น ย่อมเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ จึงมีผลให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าขึ้น และเนื่องจากสภามอบเดชอุดมได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๙๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงนำมาเป็นเหตุผลในการคัดค้านการขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดีอีกทั้ง เมื่อได้มีการประกาศยกเลิกที่สาธารณประโยชน์แล้ว ที่ดินที่ผู้ครอบครองอยู่ก็ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ครอบครอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะเข้าดำเนินการเลยมิได้ ประกอบกับที่ดินในแนวเขตเทศบาลก็ได้มีการออกเอกสารสิทธิ์โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้คัดค้านการออกโฉนดที่ดินแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดี
๒. ให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี
๓. ให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗/๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ที่วินิจฉัยว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นพื้นที่ดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน
๔. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการตามกฎหมายตามคำขออนุญาตที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แจ้งยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดี ตามหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำขอโดยมีแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นหลักฐานในการขออนุญาตที่ดินเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ เป็นที่ดินที่ตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง และได้ครอบครองทำประโยชน์

/ภายหลัง...

ภายหลังการสงวนหวงห้าม ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ อุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงได้รายงานความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณา คือ ที่ดินที่ขออนุญาตที่ดินอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ และหากที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์จริงแล้ว ได้มีการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนวันประกาศสงวนหวงห้ามหรือไม่ ซึ่งจากการรังวัดตรวจสอบและลงที่หมายในระวางแผนที่ ปรากฏว่าที่ดินที่ขออนุญาตที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งทางราชการได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ มีอาณาเขตและระยะทั้ง ๔ ด้านชัดเจนตรงกับหลักฐานแผนที่แสดงแนวเขตของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ซึ่งได้อนุมัติพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้ออ้างในอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่อ้างว่าที่ดินของตนไม่อยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเนื่องจากที่สาธารณะดังกล่าวมีแนวเขตไม่ชัดเจน จึงฟังไม่ขึ้น ประกอบกับเมื่อตรวจสอบส.ค. ๑ ซึ่งใช้เป็นหลักฐานในการขออนุญาตที่ดิน ก็ปรากฏว่าเป็นการครอบครองและทำประโยชน์ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศสงวนหวงห้าม การแจ้งการครอบครองย่อมไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่ตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ แม้ต่อมาจะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ท้องที่อำเภอเดชอุดมเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน และสภาพตำบลมีมติยืนยันการเลิกใช้ประโยชน์แล้ว ส่งผลให้เป็นการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็เป็นเพียงการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) ประเภทที่รกร้างว่างเปล่าเพื่อให้รัฐโดย ส.ป.ก. มีอำนาจบริหารจัดการให้ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ และไม่สามารถออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เนื่องจากต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามนัยข้อ ๑๔ (๔) ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ส่วนที่อ้างในคำอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

/ไม่มีอำนาจ...

ไม่มีอำนาจยกเลิกคำขออนุญาตออกโฉนดที่ดินได้ เมื่อมีการคัดค้านการออกโฉนดที่ดินผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีเพียงอำนาจสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา ๖๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และต้องแจ้งให้ผู้ขอไปดำเนินการทางศาล นั้น เห็นว่า การสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา ๖๐ ดังกล่าวต้องเป็นการคัดค้านในระหว่างระยะเวลาประกาศ ๓๐ วัน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้คัดค้านภายหลังจากที่ได้มีการประกาศออกโฉนดที่ดิน จึงไม่สามารถสอบสวนเปรียบเทียบได้ ประกอบกับเมื่อการแจ้งการครอบครองที่ดิน ไม่ก่อให้เกิดสิทธิตั้งแต่ต้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ประเด็นการสอบสวนเปรียบเทียบ เพื่อดำเนินการ การสั่งยกเลิกคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งเห็นชอบด้วยกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และแม้พระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินจะมีผลเป็นการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างอำนาจที่กระทรวง ทบวง กรม มีอยู่ตามกฎหมายอื่น การตรวจสอบจึงยังต้องตรวจสอบ ถึงการสงวนหวงห้ามที่เคยมีอยู่เดิมด้วย และกรณีที่ผู้อุทธรณ์อ้างว่า สภาพตำบลเมืองเดช มีมติดยกเลิกสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณะดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ก็มีผลเพียงให้ ส.ป.ก. สามารถนำที่ดินไปดำเนินการปฏิรูปตามกฎหมายให้แก่ราษฎรได้ มติดังกล่าวจึงไม่มีผลแต่อย่างใด ประกอบกับจากการรังวัดตรวจสอบและลงที่หมาย ในระวางแผนที่ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามหลักวิชาการ และตรงกับหลักฐานแผนที่ แสดงแนวเขตของ ส.ป.ก. ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติให้ที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และปรากฏว่าที่ดินที่ขออนุญาตออกโฉนดที่ดิน ตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง คำกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีว่าที่ดิน ของตนไม่อยู่ในที่สาธารณประโยชน์จึงฟังไม่ขึ้น ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องพิจารณา หรือดำเนินการเป็นอย่างอื่นอีก ซึ่งกรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือ ที่ มท ๐๕๑๖.๒/ว ๑๙๔๗๓ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เรื่อง การออกหนังสือแสดงสิทธิ ในเขตที่ดินของรัฐ โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานที่ดินสั่งยกเลิกคำขอ จึงเห็นได้ว่า การสั่งยกเลิก คำขออนุญาตออกโฉนดที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

/ส่วนขอบเขต...

ส่วนขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งได้เคยมีการพิจารณาไว้ อีกทางหนึ่งแล้วในกรณี ว่าที่ร้อยตรี สมชาย อามีน ร้องขอความเป็นธรรมให้แจกโฉนดที่ดิน ของผู้ขอออกโฉนดที่ดินรวม ๔๕ ราย ไปยังกรมที่ดิน โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เคยมี คำสั่งไม่รับคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ขอทั้ง ๔๕ ราย ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้ฟ้องคดี เนื่องจากได้ที่ดินมาภายหลังจากการขึ้นทะเบียนสงวนหวงห้ามเป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๗/๑๙/๐๑๒๔๐ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๑ และได้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์ให้ผู้ขอทราบ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ผู้ขอได้มีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำขอออกโฉนดที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นว่าคำสั่งดังกล่าวชอบแล้ว จึงส่งเรื่องอุทธรณ์ไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยกอุทธรณ์ ต่อมา ผู้ขอออกโฉนดที่ดินได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองนครราชสีมา และศาล ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เนื่องจากยังไม่มี การพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดิน โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่รับคำขอ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษา ของศาลปกครองนครราชสีมาแล้ว ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือคัดค้านการออก โฉนดที่ดิน (คัดค้านภายหลังครบประกาศ) โดยอ้างว่าหลักฐาน ส.ค. ๑ ที่นำไปยื่นคำขอ ออกโฉนดที่ดินได้มาภายหลังจากการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แต่อย่างใด แม้จะมีการส่งมอบการครอบครอง ต่อเนื่องกันมาก็ตาม ก็ไม่อาจใช้เป็นเอกสารประกอบการพิจารณาออกโฉนดที่ดินได้ ซึ่งที่ดินแปลงดังกล่าวอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินไปใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ จึงขอ คัดค้านการออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าว และแจ้งว่าตำแหน่งที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ดิน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการของ ส.ป.ก. ซึ่งได้รับมอบที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ทั้งแปลงไปดำเนินการ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งข้อขัดข้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบว่า แผนที่ แสดงเขตดำเนินการของ ส.ป.ก. ไม่ตรงกันจำนวน ๒ ฉบับ จึงยังไม่สามารถพิจารณา เกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินของผู้ขอให้เป็นที่ยุติได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ สอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้ทำการตรวจสอบว่ารูปแบบที่ แสดงเขตดำเนินการของ ส.ป.ก. ที่ถูกต้องเป็นอย่างไร พื้นที่ส่วนที่แตกต่างกันเป็นที่ดิน

/ประเภทใด...

ประเภทใด ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ไปติดตามเรื่องการขออนุญาตที่ดินเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๔ สอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อีกครั้ง และกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบเอกสารเรื่องราวของที่สาธารณประโยชน์แปลงนี้แล้วพบว่า ส.ป.ก.ได้จัดทำแผนที่เกี่ยวกับขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเพื่อขออนุมัติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติในการนำไปปฏิรูปที่ดิน ซึ่งปรากฏหลักฐานในการขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการจำนวนเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ดังนั้น หากจะพิจารณาหาขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าก็ควรจะยึดขอบเขตตามที่ ส.ป.ก. กำหนดไว้ในรูปแผนที่ที่ขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ สอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อให้ทำการตรวจสอบและยืนยันว่าในการนำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการและเมื่อได้ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมครอบคลุมที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลงแล้ว นั้น ขอบเขตเป็นไปตามรูปแผนที่ใด ระหว่างรูปที่แสดงแนวเขตสีดำนับกับรูปที่แสดงแนวเขตสีแดง ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งผลการดำเนินการต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ส.ป.ก. เสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ คปก. ตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยใช้แผนที่แสดงแนวเขตสีดำนับ ซึ่งตรงกับข้อมูลหลักฐานการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ต่อมา จังหวัดอุบลราชธานีจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แจ้งการพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบว่า ได้พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ดินกรณีของว่าที่ร้อยตรี สมชาย อามีน โดยได้ยึดถือขอบเขตที่สาธารณประโยชน์ตามที่ ส.ป.ก. กำหนดไว้ในรูปแผนที่ที่ขออนุมัติดำเนินการโดยใช้แผนที่แสดงแนวเขตสีดำนับ ซึ่งตรงกับข้อมูลหลักฐานการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ และเมื่อผลการดำเนินการปรากฏว่าที่ดินทั้งหมดของผู้ขออนุญาตตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีคำสั่งยกเลิกคำขออนุญาตที่ดิน และแจ้งให้ผู้ขออนุญาตที่ดินทราบแล้ว ขณะนี้อยู่ในระยะเวลาที่ผู้ขอ

/จะต้องใช้สิทธิ...

จะต้องใช้สิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะพิจารณาเรื่องร้องเรียนของ ว่าที่ร้อยตรี สมชาย อีกต่อไป เห็นควรยุติเรื่อง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ แจ้งเรื่องให้ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ยกเลิกคำขออนุญาตออกโฉนดที่ดิน ของผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขออนุญาตออกโฉนดที่ดิน ตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง และได้ครอบครองทำประโยชน์ภายหลัง การสงวนหวงห้ามของทางราชการ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ทั้งหมด จึงได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะเป็นผู้มีอำนาจ พิจารณาอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยผู้ฟ้องคดียกข้อต่อสู้ว่าแผนที่แสดงขอบเขต ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ด้านทิศตะวันตกที่ระบุว่าจดโนนถ่อนยาว ๑๐๐ เส้น น่าจะคลาดเคลื่อน เพราะที่ระบุว่ามีเสาไม้แก่นเป็นเขตทุกมุมทิศซึ่งในปัจจุบันได้ล่วงเลย มานานแล้ว จึงไม่สามารถหาเสาไม้แก่นพบ ประกอบกับการระบุว่าจดโนนถ่อนนั้น ก็ครอบคลุมเนื้อที่กว้างมาก ดังนั้น ข้อเสนอของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เห็นควรให้มีการแก้ไขรูปแบบแผนที่ที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ของ ส.ป.ก. จังหวัดอุบลราชธานี โดยให้แก้ไขตามรูปแบบที่แนวเส้นสีแดงในระยะทาง ๑๐๐ เส้น ตลอดความยาวตามหลักฐานทะเบียนที่สาธารณะประจำอำเภอ สำหรับแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่า ด้านทิศเหนือจดนาขาม (ห้วยขาม) ทิศใต้จดห้วยตลาด และด้านทิศตะวันออก จดลำโดม นั้น เป็นแนวเขตตามธรรมชาติอยู่แล้ว จึงมีความชัดเจน โดยหากมีการแก้ไข รูปแบบที่ขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยให้ด้านทิศตะวันตกยึดแนวเขตของ เทศบาลเมืองเดชอุดมที่มีการปักหลักเขตไว้แล้ว ยังคงสภาพความกว้าง ความยาวของ ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ด้านทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และด้านทิศตะวันตกยาว ๑๐๐ เส้น เนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่าเดิม ก็จะสามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของ ราษฎรในการขออนุญาตออกโฉนดที่ดินได้ โดยอุทธรณ์ว่าที่ดินที่ขออนุญาตออกโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ ตั้งอยู่นอกเขตเส้นสีแดง ซึ่งมีได้อยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า อันเป็นไปตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์

/บ้านเมืองเก่า...

บ้านเมืองเก่า ครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จึงขอให้พิจารณาเปลี่ยนแปลงคำสั่งและออกโฉนดที่ดินให้กับผู้อุทธรณ์

ส่วนประเด็นที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีมีข้อความทำนองเดียวกันกับคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพิ่มเติมว่า จากการรังวัดตรวจสอบและลงที่หมายในระวางแผนที่ ปรากฏว่า ที่ดินที่ขอออกโฉนดที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งทางราชการได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ มีอาณาเขตและระยะจดแนวเขตธรรมชาติทั้ง ๔ ด้าน ชัดเจน ปัจจุบันยังอยู่เช่นเดิมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้ง ยังตรงกับแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของโครงการที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ จำนวนเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ นำไปจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร ซึ่งต่อมาได้อนุมัติให้เป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ฉะนั้น ข้อต่อสู้ของผู้อุทธรณ์ที่ให้ยึดแนวเขตตามมติของคณะกรรมการตรวจสอบที่สาธารณประโยชน์ที่อำเภอตั้งขึ้นในคราวประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จะกระทำไม่ได้ เพราะหากยึดตามแนวเขตของคณะกรรมการฯ ก็เท่ากับทำให้ความเป็นที่สาธารณประโยชน์ในส่วนที่เหลือตามทะเบียนต้องสิ้นไป ซึ่งการสิ้นไปของที่สาธารณประโยชน์มีเพียง ๓ กรณีเท่านั้น คือ (๑) สิ้นไปตามมาตรา ๘ ววรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (๒) สิ้นไปตามกฎหมายเฉพาะ และ (๓) สิ้นไปตามสภาพของตัวทรัพย์สินนั้น ประกอบกับที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าถือเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อระบุดินแดนไว้ในทะเบียนเป็นที่ชัดเจนแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ผู้ใดไม่อาจยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้ ดังนั้น มติคณะกรรมการฯ ให้มีการแก้ไขรูปแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จึงทำได้เช่นกัน อุทธรณ์จึงฟังไม่ขึ้น และเมื่อได้ตรวจสอบ ส.ค. ๑ ซึ่งใช้เป็นหลักฐานในการขอออกโฉนดที่ดิน ก็ปรากฏว่าเป็นการครอบครองและทำประโยชน์ภายหลังที่ได้มีการสงวนหวงห้าม การแจ้งการครอบครองย่อมไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้งแต่อย่างใดตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินจึงเป็นไปโดยชอบตามระเบียบและข้อกฎหมายแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

/พิจารณาแล้ว...

พิจารณาแล้วเห็นว่า อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีฟังไม่ขึ้น จึงให้ยกอุทธรณ์ และได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อให้แจ้งสิทธิการฟ้องคดีให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การต่อศาลโดยมีข้อความทำนองเดียวกันกับคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า ที่ดินพิพาทอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ เดิมเป็นที่สาธารณประโยชน์ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นทะเบียนที่สาธารณะตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ได้นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมติสภาตำบลเมืองเดชยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกัน แล้วมอบให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ต่อมา คณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ จากนั้น ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจศึกษาข้อมูลและจัดทำรายละเอียดเพื่อขออนุมัติพื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่เพื่อการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินถูกต้องตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติดังกล่าว ทุกประการแล้ว โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดหาที่ดินของรัฐ พิจารณากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินและพิจารณากำหนดแผนผังที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามมาตรา ๑๙ (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการสำรวจรังวัดทำแผนที่พิสูจน์สอบสวนสิทธิการทำประโยชน์เฉพาะราย จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบรับรองความถูกต้องแล้วส่งเรื่องราวทั้งหมดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่าอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือไม่ จะคัดค้านหรือไม่ ประการใด ทั้งนี้ เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับ ส.ป.ก. เรื่อง วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

ต่อมา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับเรื่องคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้ว ได้ตรวจสอบเอกสารและตำแหน่งที่ตั้งที่ดิน ปรากฏว่า ที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน และหลักฐาน ส.ค. ๑ ระบุงการได้มาของที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นการแจ้งการครอบครองภายหลังการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า

/เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๗๒...

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายและไม่สามารถนำไปเป็นหลักฐานในการขออนุญาตที่ดินได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงคัดค้านเป็นหนังสือไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ส่วนการพิจารณาออกโฉนดที่ดินเป็นอำนาจของกรมที่ดินที่ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายที่ดิน ระเบียบ และข้อบังคับ ในกรณีนี้ ส.ป.ก. มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองที่ดินของรัฐ ซึ่งหากเห็นว่า ส.ป.ก. มีสิทธิดีกว่าผู้ขออนุญาตที่ดินหรือหาก ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินให้กับบุคคลผู้ถือครองและทำประโยชน์รายอื่นไปแล้ว ส.ป.ก. จะต้องคัดค้านการขออนุญาตที่ดินและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นด้วยกับหนังสือของกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๗/๑๙/๐๑๒๔๐ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๑ ที่ให้เจ้าหน้าที่ ส.ค. ๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินในกรณีตรวจสอบที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหน้าที่ทำการรังวัดแบ่งแปลงตามการถือครองและทำประโยชน์ของผู้ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ และตรวจสอบตำแหน่งที่ดินตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและแผนที่แสดงขอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมาถือว่าเป็นขอบเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินได้สำรวจตามข้อมูลเดิม และได้อนุมัติแล้ว จึงเป็นขอบเขตการดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่ใช้เป็นพื้นที่ปฏิบัติงานของ ส.ป.ก. ตลอดมา ซึ่งการกำหนดเขตที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและแผนที่ดังกล่าวเป็นข้อมูลเดิมอยู่ที่อำเภอเดชอุดมหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำข้อมูลขึ้นเอง ในกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ปฏิบัติและดำเนินงานตามแนวทางที่ คปก. ได้กำหนดไว้ สำหรับกรณีผู้ฟ้องคดีขออนุญาตที่ดินอยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกันกับสถานที่ราชการ ซึ่งเป็นที่ทำการของศาลจังหวัดเดชอุดมและเทศบาลเมืองเดชอุดมที่ยอมรับว่าเป็นเขตปฏิรูปที่ดินซึ่งต้องขออนุญาตใช้ที่ดินจาก ส.ป.ก. และปัจจุบันได้รับอนุญาตจาก ส.ป.ก. ให้ใช้ที่ดินเพื่อทำการก่อสร้างอาคารดังกล่าวแล้ว ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยมีความเห็นว่า ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดสิทธิในที่ดินขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินแต่ประการใด นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นพ้องด้วยว่าเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน แม้จะมีมติสภาตำบลเมืองเดชยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามกฎหมาย ไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งการครอบครองและผู้รับโอนแต่อย่างใด และมีใช่เป็นการยกเลิกที่ดินสาธารณประโยชน์ ส.ป.ก. ยังคงมีอำนาจในการดูแลและจัดที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน

/ส่วนการดำเนินการ...

ส่วนการดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามขั้นตอน วิธีการ และดำเนินการรังวัดสอบเขต ตามหนังสือ ที่ กส ๑๒๐๔/ว ๒๗๐๒ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๖ และหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๖๕๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ เรื่อง การนำที่ดินสาธารณประโยชน์มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กล่าวคือ การที่ ส.ป.ก. จะนำเอาที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ เมื่อที่ดินพลเมืองเลิกใช้แล้ว สภาตำบลเมืองเดชได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ มอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจศึกษาข้อมูลความเหมาะสมเบื้องต้น และจัดทำรายละเอียดโดยเข้าสำรวจรังวัด ตัวอย่างกลุ่มที่ ๑๓๖๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๑ และตัวอย่างการสำรวจความเหมาะสมก่อนนำเสนอ ปรากฏตามแผนที่ต้นร่าง กลุ่มที่ ๑๓๖๒ และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดเพื่อทราบขอบเขต และได้กำหนดขอบเขตเนื้อที่ดำเนินการเพื่อสรุปข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (ตามแผนที่ ๑ : ๕๐,๐๐๐) ปรากฏตามแผนที่ที่สาธารณะบ้านเมืองเก่า (แปลงที่ ๑) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี (คปจ. อุบลราชธานี) พิจารณาเพื่อเห็นสมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และมีมติให้ความเห็นชอบ ครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ ต่อมา คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุม ครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ มีมติอนุมัติพื้นที่เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยกำหนดขอบเขตดำเนินการตามแผนที่ มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่

สำหรับหนังสือขอความเป็นธรรมให้แจกโฉนดที่ดินสอบถามเรื่องการใช้แผนที่ไม่ตรงกัน ขอชี้แจงว่า การที่มีแผนที่สองฉบับเกิดขึ้น เนื่องจากแผนที่ฉบับแรกเป็นแผนที่ที่กำหนดขอบเขตที่ดินตามขอบเขตรอบนอกเป็นเขตดำเนินการของที่สาธารณะบ้านเมืองเก่า ตามแผนที่ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ตามที่ คปก. ได้อนุมัติเป็นเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. เป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจรังวัดและจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ปรากฏตามหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ เรื่อง ขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ส่วนแผนที่ฉบับที่สองซึ่งเป็นแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินและแสดงแนวเขตสีแดง เป็นแผนที่สรุปโครงการ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่ช่าง

/สำรวจรังวัด...

สำรวจรังวัดของ ส.ป.ก. ทำขึ้นเพื่อประกอบการรายงานผลการปฏิบัติงานสำรวจรังวัดที่ดิน ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๐ ปรากฏตามหนังสือฝ่ายสำรวจรังวัดที่ดิน กองจัดการปฏิรูปที่ดิน ที่ กษ ๑๒๑๔.๒/ - ลงวันที่ - มิถุนายน ๒๕๔๐ เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานสำรวจรังวัดที่ดิน แสดงว่าแผนที่แสดงแนวเขตสีแดงเป็นเขตที่ผู้ถือครองอ้างว่าที่ดินมีหนังสือสำคัญของกรมที่ดินในขณะนั้น ยังไม่มีการพิสูจน์สิทธิออกโฉนดที่ดิน และไม่ประสงค์ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. จัดทำแผนที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการรังวัดเฉพาะของ ส.ป.ก. เท่านั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินที่นำหลักฐาน ส.ค. ๑ ที่มีการแจ้งการครอบครองภายหลังการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์โดยเห็นว่า ส.ค. ๑ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในที่ดินขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งการครอบครองและได้รับโอนจากผู้แจ้งการครอบครอง นั้น เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และการที่ผู้ถูกฟ้องคดี ๒ มีคำสั่งยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน ตามเหตุผลดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการตามกฎหมายและบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับ ส.ป.ก.

ส่วนกรณีผู้ฟ้องคดีขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่วินิจฉัยว่า ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่า มิใช่คำวินิจฉัยอันเป็นคำสั่งทางปกครอง แต่เป็นเพียงข้อมูลทางราชการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แจ้งไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า แผนที่ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านเมืองเก่าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่นำมาจากสมุดตำบลนาเยีย (ที่ถูกคือ สมุดตำบลเมืองเดช) แล้วผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปขออนุมัติเข้าดำเนินการจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) นั้น ได้มีการจัดทำขึ้นอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และขัดแย้งกับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ระบุไว้ ซึ่งตามหลักวิชาการรังวัดแล้วการจัดทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าให้ถูกต้อง นั้น จำเป็นต้องสร้างหมุดถาวร

/เพื่อส่งกลัง...

เพื่อส่งกล้องวัดระยะทางจากทิศตะวันออก คือ ลำโดมในส่วนที่กว้างที่สุด แล้วส่งกล้องไปทางด้านทิศตะวันตกให้ได้ระยะทาง ๑๐๐ เส้น แล้วทำหมุดถาวรไว้ เหตุที่ต้องทำเช่นนี้ เพราะจะส่งกล้องจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออกมิได้ เพราะหมุดไม้แก่นที่ระบุขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าไม่สามารถหาพบได้ ประกอบกับด้านทิศตะวันออกเป็นแนวธรรมชาติที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ และตรงกับที่ระบุไว้ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ส่วนการที่จะวัดระยะทางจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือให้ได้ ๑๐๐ เส้น นั้นก็ต้องกระทำเช่นเดียวกัน คือ ทำหมุดถาวรในส่วนที่กว้างที่สุดของห้วยตลาด แล้วส่งกล้องไปทางทิศเหนือให้ได้ระยะ ๑๐๐ เส้น แล้วจึงทำหมุดถาวร จากนั้นจึงสามารถทำเป็นแผนที่ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้ง ทบวงการเมืองก็มีอำนาจและหน้าที่ในการทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์ที่ดูแลอยู่ ตามระเบียบแล้วทางราชการจะต้องส่งเรื่องการทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์ที่ดูแลอยู่ไปให้กรมที่ดินดำเนินการเท่านั้น เมื่อมีการจัดทำแผนที่อย่างไม่ถูกต้องโดยอาศัยความง่ายในการจัดทำแผนที่ กล่าวคือ ให้ด้านทั้งสี่ด้านจดแนวเขตธรรมชาติทั้งหมด โดยทิศเหนือจดนามตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ก็เปลี่ยนเป็นห้วยขาม และทิศตะวันตกจดโนนถ่อน ก็แก้ไขเป็นถนนหลวง กรณีนี้เห็นได้ชัดว่ามีการแก้ไขทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ เพราะในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น ย่อมไม่มีการสร้างทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) อย่างแน่นอน และเมื่อมีการรังวัดและปิดประกาศทางผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ได้คัดค้านการออกโฉนดที่ดิน

จากมติของคณะกรรมการตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ทางอำเภอเดชอุดม โดยนายอำเภอเดชอุดมเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น และทางอำเภอเดชอุดมที่เป็นผู้ดูแลที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาตั้งแต่วันประกาศ คือ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ก็มีความเห็นว่าขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกจดแนวเขตเทศบาลเท่านั้น มิได้รวมถึงในเขตเทศบาล ซึ่งในกรณีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องเป็นผู้จัดทำหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงโดยมีแผนที่แนบท้ายให้ตรงกับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้เพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การและชี้แจงเพิ่มเติมคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีเนื้อความเช่นเดียวกับคำคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยมีส่วนที่เพิ่มเติม สรุปว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีการคัดค้านว่าแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เป็นแผนที่

/แนบท้าย...

แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาไม่เป็นความจริงเช่นกัน เพราะแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีการะบุเพียงขอบเขตของอำเภอเดชอุดมและอำเภอนาจะหลวยเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเท่านั้น อันเป็นมูลเหตุให้เกิดผลตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และจากแผนที่ที่นำมาแสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าก็ไม่ถูกต้องในด้านทิศตะวันตกที่กว้างเกินแนวเขตถนน ซึ่งเข้าไปทับกับโฉนดที่ดินของชาวบ้านที่อยู่อีกด้านหนึ่งของถนนด้วย เพราะอีกด้านของถนนนั้นได้มีการออกโฉนดที่ดินไปแล้วทั้งหมด เมื่อมีการรังวัดและปิดประกาศ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ได้คัดค้านการออกโฉนดที่ดิน จากมติของคณะกรรมการตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ทางอำเภอเดชอุดมเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ และอำเภอเดชอุดมซึ่งเป็นผู้ดูแลที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ ก็มีความเห็นว่าขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกจดแนวเขตเทศบาลเท่านั้น มิได้รวมถึงในเขตเทศบาลตามแผนที่ที่สภาตำบลนาเยียบ (ที่ถูกคือ สภาตำบลเมืองเดช) จัดทำขึ้น โดยผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามนำมากล่าวอ้าง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการในเขตเทศบาลเมืองเดชก็เป็นกรกระทำที่ขัดต่อมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การและชี้แจงเพิ่มเติมคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ว่าแผนที่ที่นำมาแสดงขอบเขตการดำเนินการในพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เนื่องจากว่าเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หากจะเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เทศบาลเมืองเดชอุดมที่มีหน้าที่ดูแลที่สาธารณประโยชน์จะต้องทำเรื่องแจ้งไปยังอธิบดีกรมที่ดินเพื่อขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) และมีแผนที่แนบท้าย เมื่ออธิบดีกรมที่ดินได้รับหนังสือร้องขอออก น.ส.ล. แล้ว ก็จะต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินในพื้นที่ดังกล่าวจัดทำ น.ส.ล. โดยมีแผนที่แนบท้ายตรงกับทะเบียนที่สาธารณะที่ขึ้นทะเบียนไว้ และเทศบาลเมืองเดชอุดมจะมีการเพิกถอนหรือยกเลิกการใช้ประโยชน์ของที่สาธารณประโยชน์ ก็จะต้องนำแผนที่แนบท้าย น.ส.ล. ที่ได้จัดทำขึ้นแล้ว นั้นไปประกาศยกเลิก และเมื่อประกาศยกเลิกแล้วผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะต้องสำรวจว่าพื้นที่ดังกล่าวมีส่วนใดขัดต่อพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ หากมีก็ต้องกันออกจากพื้นที่ดำเนินการแล้วจึงนำพื้นที่ที่เหลือนั้นไปดำเนินการ ซึ่งผลแห่งการดำเนินการตั้งแต่แรกที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดข้อผิดพลาด คือ ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า

/และที่สาธารณประโยชน์...

และที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดได้ขึ้นทะเบียนไว้แปลงละ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่ากัน กลายเป็น
มีแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า มีพื้นที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ และแผนที่
ที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดมีพื้นที่ ๔,๓๔๐ ไร่ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้กัน
พื้นที่เขตเทศบาลออกจากพื้นที่ดำเนินการและเข้าดำเนินการในพื้นที่เขตเทศบาล
มีผลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำเนินการขัดต่อมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว
และผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เนื่องจากมีการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่อยู่ใกล้กับ
ที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาด ซึ่งเดิมขึ้นทะเบียนไว้ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบันเหลือเพียง
๔,๓๔๐ ไร่ อันอาจเป็นสาเหตุให้มากำหนดขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า
เพิ่มมากขึ้นกว่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ เพราะที่สาธารณประโยชน์ทั้งสองแปลงตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่า แผนที่แสดงแนวเขตสีดำและแนวเขตสีแดง
เป็นแผนที่สรุปโครงการ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่ช่างสำรวจจริงวัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้น นั้น
ก็มีได้เป็นความจริงเพราะในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์
บ้านเมืองเก่า โดยมีตัวแทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าร่วมประชุมด้วยและได้นำแผนที่
แสดงขอบเขตดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า
และที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดไปแสดงในที่ประชุมและมติที่ประชุมในครั้งนั้น ก็มีมติว่า
ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทางด้านทิศตะวันตก นั้น มิได้มีอาณาเขตถึงทางหลวง
หมายเลข ๒๔ แต่มีอาณาเขตจดแนวเขตเทศบาลเท่านั้น ในที่ประชุมจึงได้ให้เทศบาล
เมืองเดชอุดมนำแผนที่ฉบับดังกล่าวไปลงแนวเขตเทศบาลแล้วส่งให้คณะกรรมการตรวจสอบ
เขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยนายเมธาฤทธิ์ ชุมมวล ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
กองช่างเทศบาลเมืองเดชอุดม เป็นผู้ลงแนวเขตในแผนที่ฉบับดังกล่าว อีกทั้งในการเข้า
ดำเนินการสำรวจจริงวัดแนวเขตที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น
เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ได้แจ้งชาวบ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลให้รับทราบว่า
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีอำนาจเข้าดำเนินการสำรวจจริงวัดในเขตเทศบาล เพราะอยู่ใน
ความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จนเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนไปยังคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเมื่อมีการสอบสวนแล้วผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้มีการอ้างสิทธิ
ในการดำเนินการในเขตเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ผู้ใหญ่บ้านประกาศให้ชาวบ้าน
รับทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สามารถเข้าดำเนินการในเขตเทศบาลได้

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ ผลการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่อำเภอเดชอุดมในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ มิได้ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการในที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่า และที่สาธารณะประโยชน์บ้านตลาดแต่อย่างใด เพราะยังมิได้เพิกถอนที่สาธารณะประโยชน์ทั้งสองแปลงดังกล่าว และผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขตที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งมีตัวแทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นกรรมการร่วม ก็มิได้โต้แย้งประการใดในการประชุมเกี่ยวกับขอบเขตด้านทิศตะวันตกจดแนวเขตเทศบาลเท่านั้น มิได้จดทางหลวงหมายเลข ๒๔ ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า มิได้เป็นผู้จัดทำแผนที่ที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่า แต่เป็นการเข้าดำเนินการตามแผนที่ที่สภาตำบลเมืองเดชเป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อเพิกถอนการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการทำแผนที่ขึ้นเองดังกล่าวของสภาตำบลเมืองเดชเป็นการขัดต่อกฎกระทรวง และเป็นการทำแผนที่อย่างง่ายโดยมิได้มีการรังวัดตามหลักวิชาการ ทำให้ด้านทั้ง ๔ ด้าน จดแนวเขตธรรมชาติโดยประชาชนในพื้นที่มิได้รับทราบ อีกทั้ง ไม่ตรงตามทะเบียนที่สาธารณะ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะเข้าไปดำเนินการในที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่าได้ นั้น ก็ต้องปฏิบัติตามข้อ ๒ ของหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๙/ว ๒๖ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๓๕ และการตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่าของคณะกรรมการที่อำเภอเดชอุดมเป็นผู้ดำเนินการ นั้น ก็ชอบด้วยกฎหมายตามข้อ ๔ ของหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ส่วนการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นการกระทำผิดในข้อ ๑.๒ ของหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๖๑๗๙ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการในที่สาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่าจากมติที่ประชุมของจังหวัดและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปร.) ครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ ซึ่งมีมติดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงขัดต่อมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และผู้ฟ้องคดีพบว่า มีการออกโฉนดที่ดินในแนวเขตเทศบาล ซึ่งอยู่ในแนวเขตเดียวกับของผู้ฟ้องคดี การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การเพิ่มเติมว่า ตามที่ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องเป็นผู้จัดทำหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง นั้น อำเภอเดชอุดมจะต้อง

/เป็นผู้ยื่น...

เป็นผู้ยื่นคำขอให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดมตามนัยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หากไม่มีการยื่นคำขอ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ไม่สามารถ ออกไปดำเนินการได้ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอยืนยันตามคำให้การเดิม

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การเพิ่มเติมว่า ที่ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า การทำ แผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและขัดแย้งกับทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ระบุไว้ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อ้างว่าแผนที่ ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่เป็นความจริง เพราะแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีการะบุเพียงขอบเขตของอำเภอเดชอุดม กับอำเภอนาจะหลวยเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเท่านั้น เห็นว่า การออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินแม้จะมีการกำหนดรูปแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาเป็นเขตอำเภอ แต่ต้องมีการรังวัดทำแผนที่เพื่อกำหนดพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งมีการร่วมตรวจสอบกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และ ส.ป.ก. เป็นหน่วยงานที่จัดทำแผนที่เขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ไม่อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของกรมที่ดินแต่อย่างใด สำหรับอาณาเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า นั้น เห็นว่า นายอำเภอเดชอุดมและหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาในขณะนั้น น่าจะได้มีการมอบหมายให้สภาตำบลดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบลมีส่วนช่วยเหลือควบคุมการดำเนินการออกหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๙ ในการนำชี้แนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เพื่อให้ ส.ป.ก. ประกอบการกำหนดเขตพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งเห็นว่าในชั้นที่มีการทำการรังวัด ทำแผนที่น่าจะมีการรับรู้ของชาวบ้านแล้วว่าเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งหากชาวบ้าน เห็นว่าการรังวัดทำแผนที่ไม่ถูกต้องทับที่ดินของตน ย่อมจะมีการทักท้วงหรือร้องเรียน ในกรณีดังกล่าวเสียแต่ในขณะ ที่ ส.ป.ก. ตรวจสอบและยืนยันตามรูปแผนที่แนวเขตสีด้า เป็นเขตพื้นที่ดำเนินการ ซึ่งเป็นแผนที่ตามที่กฎหมายกำหนดและสามารถนำไปเป็นหลักฐาน ในการพิจารณาในกรณีต่างๆ ได้ รวมทั้งนำไปประกอบการพิจารณาในกรณีที่ผู้ฟ้องคดี ขอลอกโฉนดที่ดินด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การเพิ่มเติมว่า ที่สาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินอาจเกิดขึ้นได้จากกรณีต่างๆ ดังนี้ ๑. ได้มาโดยทางนิติกรรม ๒. ได้มา โดยการสงวนหวงห้าม หรือโดยผลของกฎหมาย และ ๓. เกิดขึ้นจากสภาพธรรมชาติ

/กรณี...

กรณีที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นที่หวงห้ามโดยส่วนราชการ (ในขณะนั้น) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีแนวทางการนำที่ดินอันเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินไปปฏิรูปที่ดินตามหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๙/ว ๒๖ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๓๕ เรื่อง การนำที่ดินอันเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินมาปฏิรูปที่ดิน ที่ดินราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยสภาพ แม้ไม่มีการขึ้นทะเบียนหรือที่ดินยังไม่ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ก็ถือว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกัน และกรณีที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าโดยขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ในที่ดิน นั้น หรือที่ดินได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้วและมีมติสภาตำบลเสนอความเห็นว่าการยกเลิกที่สาธารณะและมอบให้สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินดำเนินการ และนายอำเภอก็เป็นหนึ่งในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดได้เห็นชอบและส่งเรื่องให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอนุมัติให้ตามขั้นตอนรายละเอียดตามที่ได้ให้การไปแล้ว นั้น และมีหนังสือของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๖๑๗/๔ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เรื่อง นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนกลาง (กปร.ส่วนกลาง) ได้วางแนวทางว่ารัฐไม่ควรให้ออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินแก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ ส่วนการดำเนินการออก น.ส.ล. เป็นเพียงขั้นตอนวิธีการดำเนินการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น แม้ไม่ได้ออก น.ส.ล.หรือออกได้บางส่วนไม่ทั้งหมดของทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ส่วนที่เหลือก็คงเป็นสาธารณประโยชน์อยู่ต่อไป ดังนั้น คำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีที่ว่าจะต้องดำเนินการออก น.ส.ล. จึงไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์แต่อย่างใด และเห็นว่า ส.ป.ก. ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายทุกประการแล้ว การประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่อำเภอเดชอุดม ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เกิดขึ้นก่อนที่กฎหมายได้บัญญัติพื้นที่เขตดำเนินการไม่รวมเขตสุขาภิบาล หรือเขตเทศบาลตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังนั้น การดำเนินการของ ส.ป.ก. จึงไม่ขัดต่อมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

การที่ผู้ฟ้องคดีคัดค้านเรื่องการจัดทำแผนที่ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านเมืองเก่าและนำไปเป็นเขตดำเนินการ นั้น เห็นว่า การเป็นที่สาธารณประโยชน์ขึ้นทะเบียนและมีคำอธิบายบรรยายขอบเขตนั้นก็ต้องใช้ประกอบกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ด้วยเป็นหลักในการจัดทำแผนที่เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาหรือเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

/จะยึดถือ...

จะยึดถือเป็นเรื่องหลักตายตัวไม่ได้ และก่อนที่ ส.ป.ก. ได้รับมอบที่สาธารณประโยชน์ ไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินก็เคยมีการนำหลักฐาน ส.ค. ๑ ในบริเวณดังกล่าวไปขออนุญาตที่ดิน แต่ก็ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินให้ผู้ยื่นคำขอได้ จนกระทั่งมีการยกเลิกคำขอและให้ ส.ป.ก. ดำเนินการนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงได้อาศัยข้อเท็จจริงดังกล่าวมากล่าวอ้างเรื่องขอบเขตหรือพื้นที่จริงที่มีประวัติการดำเนินการมาแล้วหลายสิบปี ย่อมเป็นการอาศัยเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมานานแล้วและเป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์หลักฐานเรื่องการกำหนดขอบเขตว่า ขอบด้วยหลักวิชาการ นั้น เห็นว่า เป็นการฟ้องคดีโดยไม่สุจริต แต่อย่างไรก็ตาม ส.ป.ก. ได้ดำเนินการชอบด้วยกฎหมายทุกประการ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับหมายแจ้งคำสั่งศาลโดยชอบ และแถลงว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่มีประเด็นที่จะชี้แจงเพิ่มเติมตามที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่น คำชี้แจงเพิ่มเติมคำคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และขอยืนยันตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมที่ได้ยื่น ต่อศาลแล้วทุกประการ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชี้แจงเพิ่มเติมตามคำสั่งศาลว่า ตามบันทึกข้อความสำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) สำนักกฎหมาย กลุ่มคดี ที่ กษ ๑๒๐๔/๓๙๐ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมและประสานงานให้ สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน (สผส.) ดำเนินการวิเคราะห์และอ่านแปลตีความ ภาพถ่ายทางอากาศในแปลงที่ดินที่มีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอส่งภาพถ่ายทางอากาศแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ นอกจากนี้ให้เป็นไปตามคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมทุกประการ

ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า คดีนี้มีข้อเท็จจริงเดียวกับคดีหมายเลขดำที่ ๒๕๕/๒๕๕๕ ของศาลปกครองอุบลราชธานี ระหว่าง นางบุญรวม บรรลือ ผู้ฟ้องคดี กับ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งศาลได้แสวงหาข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าว โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำคำชี้แจง ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม กับทั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญให้ดำเนินการอ่าน แปล ตีความ ภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงว่าขอบเขตของ "โนนถ่อน" ซึ่งตั้งอยู่ ทางทิศตะวันตกของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่ระบุไว้ในทะเบียนที่กร้างว่างเปล่า ที่ประกาศสงวนหวงห้ามโดยนายอำเภอเดชอุดมเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ นั้น

/อยู่ในบริเวณ...

อยู่ในบริเวณใดของแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ จนกระทั่งมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้แล้ว จึงมีคำสั่งเรียกเอกสารในสำนวนคดีดังกล่าวมารวมไว้ในสำนวนคดีนี้ ดังนี้ (๑) คำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามหนังสือลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ (๒) คำชี้แจงของแขวงทางการทางอุบลราชธานี ตามหนังสือแขวงทางการทางอุบลราชธานีที่ ๒ ส่วนที่สุด ที่ คค ๐๖๒๒.๒/บ.๑.๔/๑๘๗/๓ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ (๓) คำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามหนังสือลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ (๔) คำชี้แจงของนายอำเภอเดชอุดม ตามหนังสืออำเภอเดชอุดม ที่ อบ ๐๓๑๘/๒๔๑๐ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖ และ (๕) รายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามหนังสือกรมพัฒนาที่ดิน ที่ กษ ๐๘๐๖/๑๖ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ โดยมีข้อเท็จจริง ดังนี้

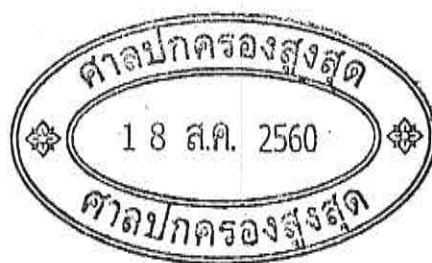
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชี้แจงตามหนังสือลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ ว่า การกำหนดแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและแผนที่กำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำขึ้นเอง หากแต่เป็นข้อมูลเดิมอยู่ที่อำเภอเดชอุดมหรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นขอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เคยตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์แปลงดังกล่าว ส่วนแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ถือข้างเคียงที่แจ้งจัดไว้ตามทะเบียนเป็นหลัก โดยเฉพาะกรณีข้างเคียงแจ้งจัดแนวเขตตามธรรมชาติ เช่น ห้วย แม่น้ำ ลำคลอง เพราะมีอาณาเขตแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไปจะยิดระยะซึ่งแจ้งไว้โดยประมาณมิได้ กรณีที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ข้างเคียงทิศเหนือแจ้งจัด "ห้วยขาม" (นาขาม) ทิศใต้แจ้งจัด "ห้วยตลาด" ทิศตะวันออกแจ้งจัด "ลำโดม" ซึ่งเป็นแนวเขตตามธรรมชาติที่แน่นอน ส่วนข้างเคียงทิศตะวันตกแจ้งจัด "โนนถ่อน" ซึ่งไม่เป็นที่แน่ชัดว่าโนนถ่อนอยู่บริเวณใด และแจ้งระยะทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น โดยมีหลักไม้แก่นปักไว้ และไม่เป็นที่แน่ชัดว่าหลักไม้แก่นอยู่บริเวณใด นั้น หากต้องวัดระยะจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตกจะเริ่มวัดจากจุดใด นั้น เห็นว่า การวัดระยะรูปเหลี่ยมใดๆ ต้องวัดระยะของด้านหรือระยะรอบแปลงแต่ละด้าน จะวัดระยะกลางแปลงมิได้ ดังนั้น ด้านทิศเหนือต้องวัดจากจุดที่ห้วยขามไหลบรรจบกับลำโดมไปทางทิศตะวันตก ไปตามแนวห้วยขามจนครบ ๑๐๐ เส้น จะเป็นแนวเขตที่สาธารณะด้านทิศตะวันตก ด้านทิศเหนือ ส่วนด้านทิศใต้ต้องเริ่มวัดจากจุดที่ห้วยตลาดไหลบรรจบกับลำโดมไปทางทิศตะวันตกไปตามแนวห้วยตลาดจนครบ ๑๐๐ เส้น จะเป็นแนวเขตที่สาธารณะด้านทิศตะวันตก ด้านทิศใต้ กรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/ได้จัดทำ...

ได้จัดทำรูปแบบที่ถูกต้องตรงตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าหรือไม่ นั้น เห็นว่า รูปแบบที่ด้านทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันออกจดห้วยขาม ห้วยตลาด และลำโดม ตามลำดับนั้นถูกต้องแล้ว เพราะเป็นแนวเขตตามสภาพธรรมชาติที่ชัดเจนแน่นอน ส่วนทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙๑ และหมายเลข ๒๔ นั้น เห็นว่า เป็นเรื่องบังเอิญเกินไปที่แนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ จะเป็นแนวเขตเดียวกันกับแนวเขตทางหลวงแผ่นดินสายดังกล่าวเป็นระยะทางยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร เพราะทางหลวงแผ่นดินเกิดขึ้นภายหลังการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะเป็นแนวเดียวกัน การที่ข้างเคียงด้านทิศตะวันตกซึ่งจด “โนนถ่อน” ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าอยู่บริเวณใด และหลักไม้แก่นที่ปักไว้ค้นหาไม่พบ ควรจะรังวัดระยะจากลำโดมไปตามแนวห้วยขาม ๑๐๐ เส้น ซึ่งระยะที่วัดได้ไม่ถึงแนวเขตทางหลวงแผ่นดิน และถ้าวัดระยะถึงทางหลวงแผ่นดินตามรูปแบบที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำจะได้ระยะประมาณ ๗,๘๐๐ เมตร หรือประมาณ ๑๙๕ เส้น ส่วนระยะด้านทิศใต้ของรูปแบบที่วัดระยะได้ประมาณ ๓,๒๐๐ เมตร หรือประมาณ ๘๐ เส้น ซึ่งไม่ถูกต้องเพราะไม่ตรงตามระยะในทะเบียนที่สาธารณะ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แสดงระยะและเนื้อที่แนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแนวเขตสีด้าและแนวเขตสีแดงแล้ว

สำหรับประเด็นการออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๘๓๑๔ ตำบลเมืองเดช ให้แก่นางสุมาลี เรื่องกาญจนาเศรษฐี ซึ่งได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายโดยอาศัยหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เลขที่ ๑๐๔๕ และเลขที่ ๑๓๑๘/๑๐๔๕ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๘ ข้างผู้ทำการรังวัดได้ออกไปทำการรังวัดปักหลักเขตที่ดินแปลงนี้แล้ว รายงานว่า “ที่ดินอยู่ในเขตดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี แต่เดิมที่ดินแปลงนี้อยู่ในเขตที่ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านเมืองเก่า ประกาศหวงห้ามไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๑ มีพระราชกฤษฎีกาประกาศเป็นพื้นที่ดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือสอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือแจ้งว่าที่ดินแปลงดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการโครงการที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า แต่ไม่ได้ทำการรังวัดหรือจัดที่ดินให้เนื่องจากผู้ถือครองแจ้งว่าเป็นที่ดินมีหนังสือสำคัญ (น.ส. ๓) กันไว้เป็นที่ยู่ออาศัย และไม่ได้ปักหลักเขตรูกกล้าที่ดิน ส.ป.ก. จึงไม่คัดค้านการขอออกโฉนดที่ดินดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีความเห็นว่า ที่ดินแปลงนี้

/ได้ตรวจสอบ...

ได้ตรวจสอบแล้วตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแปลงท่าเลี้ยวสัตว์บ้านเมืองเก่า ไม่เป็นที่สาธารณประโยชน์เนื่องจากถูกถอนสภาพไปตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๒๖ (๑) ไม่เป็นที่ดินต้องห้ามตามข้อ ๑๔ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีไม่คัดค้าน อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ออกโฉนดที่ดินได้ จึงได้ลงนามออกโฉนดที่ดินให้แก่นางสุมาลีเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๙

แขวงทางหลวงอุบลราชธานีที่ ๒ ซึ่งแจ้งตามคำสั่งศาลตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ว่า ทางหลวงหมายเลข ๒๔ ตอนอุบลราชธานี - เดชอุดม บริเวณตำแหน่งที่ตัดผ่านพื้นที่พิพาท ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้ก่อสร้างเป็นทางลาดยางแต่ยังไม่แล้วเสร็จ ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เข้าดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ และมีการขยายช่องจราจร เป็น ๔ ช่อง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งก่อนที่จะก่อสร้างเป็นทางหลวงแผ่นดิน ไม่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นทางสาธารณะมาตั้งแต่เมื่อใด และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ ตอนอุบลราชธานี - เดชอุดม บริเวณที่ตัดผ่านพื้นที่พิพาท นั้น ก็ได้มีการเวนคืนที่ดิน ในการก่อสร้างแต่อย่างใด

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งแจ้งตามคำสั่งศาลตามหนังสือลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ และชี้แจงเพิ่มเติมว่า ก่อนที่ ส.ป.ก. จะนำที่สาธารณประโยชน์แปลงใดไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นั้น ที่สาธารณประโยชน์แปลงนั้นต้องไม่มีสภาพเป็นที่สาธารณประโยชน์ และพลเมืองเล็กใช้ร่วมกันแล้ว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยพิจารณาปัญหา ขอกฎหมายตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าเมื่อใดมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะมีผลเป็นการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว และผลการพิจารณาปัญหาขอกฎหมายดังกล่าวทำให้ที่ดินเหล่านั้นตกอยู่ภายใต้ การดูแลของ ส.ป.ก. และ ส.ป.ก. ได้กำหนดแนวทางการพิจารณาในการนำที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ๑. ส.ป.ก. จะต้อง มีแผนงานงบประมาณ และบุคลากรที่จะดำเนินการอย่างเพียงพอ และพื้นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองเล็กใช้แล้วจะต้องมีสภาพเหมาะสมกับการประกอบเกษตรกรรม ๒. การจัดที่ดินและวิธีการจัดที่ดิน และสิทธิในที่ดินของผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์

/ในที่ดิน...

ในที่ดินจะต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) กำหนด นอกจากนี้ คปก. ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยให้ ส.ป.ก. จังหวัดดำเนินการรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่จะนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) พิจารณาว่า ที่ดินดังกล่าวสมควรนำมาปฏิรูปที่ดินหรือไม่ หาก คปจ. พิจารณาเห็นสมควรนำมาดำเนินการ ส.ป.ก. จังหวัดจะต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดเพื่อทราบขอบเขต เนื้อที่ เพื่อให้ได้หลักฐานของที่ดินและหลักฐานการเลิกใช้ประโยชน์ของที่ดินนั้น แล้วส่งเรื่องให้ ส.ป.ก. เพื่อขออนุมัติต่อ คปก. หลังจากได้รับอนุมัติให้ ส.ป.ก. จังหวัดดำเนินการปฏิรูปที่ดินเช่นเดียวกับที่ดินของรัฐประเภทอื่น

การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในท้องที่ดังกล่าวเริ่มต้นจากมีราษฎรได้บุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งมีการขึ้นทะเบียนไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ อันเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ที่ดินเสื่อมสภาพไม่เหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันอีกต่อไป เพราะมีการบุกรุกจับจองกันเต็มพื้นที่ ซึ่งแต่เดิมการดูแลพื้นที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สภาตำบลเมืองเดชจึงได้มีการประชุมร่วมกันและได้มีมติให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าว ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ และ คปจ. โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประธาน นายอำเภอทุกอำเภอเป็นกรรมการและปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ ได้มีมติให้ความเห็นชอบนำพื้นที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวมอบให้ ส.ป.ก. นำไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป และต่อมาได้มีการนำเสนอ คปก. ให้พิจารณาอนุมัติในคราวประชุม ครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ ตามลำดับ ในการนี้ ส.ป.ก. ได้นำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมติ คปจ. ครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ โดยมติดังกล่าวไม่มีการกันพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเมืองเดชออกจากเขตปฏิรูปที่ดินประกอบกับมติสภาตำบลไม่ได้กันพื้นที่เขตเทศบาลไว้เช่นกัน บริเวณพื้นที่ที่อยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. ตามมาตรา ๓๖ ทวิ และการที่เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ได้กันพื้นที่บริเวณเทศบาลตำบลเมืองเดชไว้ในขณะทำการสำรวจจริงวัด จึงเป็นการกันไว้ด้วยความเข้าใจไม่ถูกต้อง เนื่องจากกรณีนี้เป็นการนำที่สาธารณประโยชน์มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

/ไม่ใช้กรณี...

ไม่ใช่กรณีประกาศเขตทั้งอำเภอที่ต้องกันเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลออกจากเขตปฏิรูปที่ดิน การปรับปรุงแนวเขตที่จังหวัดทราบมาก่อนจึงไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ และหากแม้ว่า จะสามารถกันเขตเทศบาลออกจากเขตปฏิรูปที่ดินได้ พื้นที่บริเวณนี้ก็ยังคงสภาพเป็น ที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินได้

ส่วนการกำหนดรูปแบบที่ เริ่มต้นโดยนำเอกสารหลักฐานขึ้นทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าจากอำเภอเดชอุดม ที่ได้ระบุระยะและขอบเขตไว้โดยประมาณ ดังนี้ ทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออก กว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม ทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่นเป็นเขต ทุกมุมทิศ นั้น เห็นได้ว่า จำนวนเนื้อที่เป็นการประมาณการ อาจมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากทิศตะวันออกจดลำโดม และทิศใต้จดห้วยตลาด ซึ่งเป็นแนวธรรมชาติและการเริ่ม จัดทำแผนที่โดยวัดระยะกำหนดรูปแบบที่น่าจะเริ่มต้นจากทิศตะวันตก เพราะเป็นแนวเส้นตรง ประกอบกับบริเวณตรงข้ามของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เรียกว่าโนนถ่อน ซึ่งตรงกับเอกสารการขึ้นทะเบียนว่าทิศตะวันตกจดโนนถ่อน ส่วนโนนถ่อน นั้น คำว่า โนน หมายถึง ที่สูง ภาษาอีสานเรียกโนน หรือเนิน คำว่า ถ่อน เป็นต้นไม้ ชื่อต้นถ่อน บริเวณกว้างยาวเท่าใดไม่ทราบ และจะเป็นแนวเดียวกันกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) หรือไม่ นั้น โดยปกติหรือโดยธรรมชาติของการสร้าง ถนนหลวงบรรพบุรุษไทยในสมัยก่อน ย่อมจะสร้างให้ผ่านที่สูง (โนน, เนิน) เพื่อความสะดวก และเพื่อประโยชน์ในหลายด้าน เช่น ประหยัดงบประมาณ ไม่ต้องถมที่ ปลอดภัย จากการถูกน้ำท่วมในหน้าน้ำหลาก หากจะก่อสร้างถนนผ่านที่ลุ่มก็จะสร้างสะพานเป็นต้น จึงเห็นได้ว่า โนนถ่อนกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ต้องเป็นบริเวณเดียวกันแต่ขณะประกาศขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์จะมีการสร้างถนนผ่าน หรือไม่เท่านั้น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสร้างถนนนี้น่าจะสอบถามประวัติการก่อสร้าง จากกรมทางหลวง ทั้งนี้ ในการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์นั้นมีข้อสังเกตอยู่หลายพื้นที่ เช่น ที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดและที่สาธารณประโยชน์ท่าโพธิ์ศรีต่างก็กำหนดเนื้อที่กว้าง ๑๐๐ เส้น ยาว ๑๐๐ เส้น เหมือนกัน จึงน่าเชื่อว่า เป็นการกำหนดขอบเขตและเนื้อที่ ไว้โดยประมาณการเท่านั้น เพราะเมื่อไปรังวัดในพื้นที่จะเห็นได้ว่ามีแนวธรรมชาติเป็นตัวกำหนด และไม่มีจุดเริ่มต้นในการรังวัด และการให้แสดงระยะแต่ละด้านของแผนที่ว่าในแต่ละด้าน มีความยาวกี่เส้น นั้นไม่สามารถกำหนดได้เนื่องจากมีสภาพตามแนวธรรมชาติ ที่สาธารณประโยชน์

/ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยม...

ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงเรขาคณิต ส่วนเนื้อที่ตามแนวเส้นที่ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓,๖๐๐ ไร่ และอีกเส้นที่ไม่ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เนื้อที่ประมาณ ๑๑,๘๐๐ ไร่ เหตุที่มีแผนที่ตามบริเวณพื้นที่สีแดงที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างต่อศาลเป็นการกำหนดระยะขอบเขตเทศบาลเมืองเดช เพื่อใช้ในการขออนุญาตใช้พื้นที่เพื่อก่อสร้างสำนักงานเทศบาลเมืองเดช นั้น เห็นว่า เป็นการอ้างโดยเข้าใจคลาดเคลื่อน ส่วน "นาขาม" กับ "ห้วยขาม" สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นชื่อเดียวกัน ซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของรูปแผนที่ เหตุที่เรียกชื่อฟ้องหรือคล้ายกันนั้น ในภาษาท้องถิ่นอีสานมักจะเรียกชื่อตามลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือที่บริเวณดังกล่าวมีจุดเด่นหรือลักษณะเด่นอาจมีต้นมะขามมากคนในชุมชนท้องถิ่นหมู่บ้านหรือตำบลนั้นจะเรียกชื่อลำห้วย หุ่นา หนองน้ำ ตามลักษณะเด่นนั้น เช่น นาขาม หุ่นขาม ห้วยขาม เป็นต้น

นอกจากนี้ รูปแผนที่การขึ้นทะเบียนของที่สาธารณประโยชน์อาจปรากฏอยู่ที่สุขาภิบาลเมืองเดช เทศบาลตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม และการยื่นคำร้องขอออกโฉนดที่ดินจะต้องตรวจสอบความชอบของ ส.ค. ๑ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ ณ สำนักงานที่ดิน หรือกรมที่ดิน หากบริเวณนี้มีใช้ที่สาธารณประโยชน์ ราษฎรที่ครอบครองและมี ส.ค. ๑ หรือ น.ส. ๓ ก็น่าจะมีการขอออกโฉนดที่ดินมานานแล้ว เนื่องจากกรมที่ดินได้มีโครงการออกโฉนดที่ดินให้ราษฎรในท้องที่อำเภอเดชอุดมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และติดต่อกันมาหลายครั้งหลายคราวแล้ว อนึ่ง หากฟังว่า ส.ค. ๑ ออกมาโดยชอบโดยไม่ทับที่สาธารณประโยชน์หรือมีมาก่อนการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ มิได้หมายความว่าจะได้จำนวนเนื้อที่เท่ากับที่กำหนดใน ส.ค. ๑ เพราะจากการแปลวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ เห็นได้เป็นประจักษ์ชัดแจ้งว่าไม่ได้มีการทำประโยชน์ในพื้นที่เดิมแปลง สำหรับการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ในช่วงบริเวณดังกล่าว อาจมีข้อมูลและพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่อาจแสดงได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สาธารณะ เพราะการสร้างทางหลวงแผ่นดินจะต้องมีพระราชกฤษฎีกาสั่งรื้อวัดที่ดินเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน และหรือพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดินดังกล่าว ซึ่งในชั้นการตราพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องดังกล่าวอาจมีการระบุไว้ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

/อำเภอเดชอุดม...

อำเภอเดชอุดมชี้แจงตามคำสั่งศาลตามหนังสือลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ว่า การกำหนดเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและแผนที่กำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน (ตามขอบเส้นสีดำ) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำขึ้นเอง หากแต่เป็นข้อมูลเดิมอยู่ที่อำเภอเดชอุดมหรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเป็นขอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ สำหรับหลักฐานการตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์หรือมีการนำชี้แนวเขตที่สาธารณประโยชน์เพื่อให้ ส.ป.ก. ใช้ประกอบการกำหนดเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน นั้น ไม่ปรากฏหลักฐานอยู่ที่อำเภอแต่อย่างใด ส่วนรูปแผนที่ เนื้อที่ และระยะขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ขอบเส้นสีดำ นั้น ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าตรงตามทะเบียนที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ที่แจ้งว่าทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อนหรือไม่ เพราะในทะเบียนที่ดินรกร้างว่างเปล่า เป็นการประมาณการว่าทุกด้านกว้าง ๑๐๐ เส้น ยากต่อการหาจุดเริ่มต้นในการรังวัด ส่วนกรณีข้างเคียงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยเฉพาะด้านทิศเหนือตามหลักฐานทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ แจ้งจดนาขาม และด้านทิศตะวันตก แจ้งจดโนนถ่อน แต่รูปแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ ด้านทิศเหนือกลับจดห้วยขาม และทิศตะวันตก จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี-เดชอุดม) ซึ่งจากการสอบถามผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ติดกับโนนถ่อนและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) นำเชื่อได้ว่าห้วยขามกับนาขาม เป็นชื่อเดียวกัน และนำเชื่อว่าข้างเคียงที่สาธารณประโยชน์ ทั้งสองด้านที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นถูกต้องตรงตามหลักฐานทะเบียนที่นายอำเภอเดชอุดม ประกาศสงวนหวงห้าม และจากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านและราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม ได้ยืนยันว่าบริเวณโนนถ่อน คือ บริเวณถนนสาย ๒๔ อยู่ติดกับทางเข้าหมู่บ้านโนนทรัพย์ เป็นแนวเดียวกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม)

นางเสริมสุข กาพภักดี นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายชำนาญการ สำนักเทคโนโลยี การสำรวจและทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พยานผู้เชี่ยวชาญ

/ตามคำสั่ง...

ตามคำสั่งศาลปกครองชั้นต้น อ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศเพื่อพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงว่าขอบเขตของโนนถ่อน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่ระบุไว้ในทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าที่ประกาศสงวนหวงห้ามโดยนายอำเภอเดชอุดม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ นั้น อยู่ในบริเวณใดของแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ สรุปได้ว่า การตรวจสอบ “โนนถ่อน” ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ในแผนที่ภูมิประเทศ ระบุว่า ๖๐๓๘ IV มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ซึ่งระหว่างอำเภอเดชอุดม ลำดับชุด L ๗๐๑๘ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๕๒) และลำดับชุด L ๗๐๑๗ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๑๒) ของกรมแผนที่ทหารไม่ปรากฏในแผนที่ จึงทำการลงพื้นที่ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสอบถามชาวบ้านและผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงปรากฏว่า ๑. นางคำมล แสนทวิสุข อายุ ๗๐ ปี และนายธวัช แสนทวิสุข อายุ ๗๘ ปี เกิดที่อำเภอพิบูลมังสาหาร อพยพไปอยู่ที่อำเภอเดชอุดมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เล่าให้ฟังว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางทิศเหนือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ มีการทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ไม่มีคนอยู่อาศัย ๒. นางมี มะดง อายุ ๙๐ ปี อพยพมาจากจังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่อายุ ๗ ปี มีอาชีพทำนา เล่าให้ฟังว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางทิศเหนือ ๓. นายกอง จันทรพันธ์ อายุ ๘๑ ปี เกิดที่อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดมหาสารคาม (ที่ถูกคือ จังหวัดอุบลราชธานี) อพยพไปอยู่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เล่าให้ฟังว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางทิศเหนือ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าไม้ มีการทำนา และยังอธิบายคำว่า “ถ่อน” เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายต้นมะรุมป่าขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่มีบ้านคนอาศัยอยู่ แต่มีถนนตัดผ่าน ๔. นายทองเพชร ทะวงษา อายุ ๗๔ ปี เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน ย้ายไปอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เล่าให้ฟังว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และมีการทำนา เคยเห็นหลักไม้แก่นปักเป็นแนวเขตที่สาธารณะ ๕. นายแสวง จันทรพวง อายุ ๗๐ ปี เล่าให้ฟังว่า เคยเห็นเสาปูนหน้า ๖ นิ้ว หรือหน้า ๗ นิ้ว เขียนว่า “ที่สาธารณประโยชน์” ปักอยู่เลาะห้วยขาม เดิมเป็นของบ้านตลาด หมู่ที่ ๒ ทั้งหมด สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ และ ๖. นางราตรี จันท์ อายุ ๗๓ ปี ซึ่งอพยพไปอาศัยอยู่บริเวณโนนถ่อนเป็นคนแรกโดยทำอาชีพโรงสีข้าว ต่อมา เลิกกิจการแล้วมาทำการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เล่าให้ฟังว่า “โนนถ่อน” อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขาม

/ไปทางทิศเหนือ...

ไปทางทิศเหนือ และเป็นบริเวณเดียวกับที่ดินตั้งบ้านเรือนอยู่ในปัจจุบันจนถึงปากทางเข้าหมู่บ้านโนนทรัพย์ไม่มีผู้ใดอาศัยอยู่ มีสภาพเป็นป่าไม้และมีการทำนาบางส่วน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลในสนาม ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Arc GIS โดยการนำเส้นชั้นความสูง (contour) ที่มีช่วงชั้นความต่างชั้นละ ๒ เมตร ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาซ้อนทับลงบนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และลงบนแผนที่ภูมิประเทศ ราว ๖๐๓๘ IV มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ชื่อระวาง อำเภอเดชอุดม ลำดับชุด L ๗๐๑๘ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๔๒) และลำดับชุด L ๗๐๑๗ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๑๒) ของกรมแผนที่ทหาร พร้อมลงรูปแปลงที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๓๓๔ (ของนางบุญรวม บรรลือ) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เคียงกับที่ดินของผู้ฟ้องคดี และลงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี บริเวณที่ชาวบ้านต่างเห็นพ้องกันว่าเป็นที่ตั้งของ "โนนถ่อน" มีลักษณะ ดังนี้ ๑. ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ จากสะพานข้ามห้วยขามขึ้นไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) มีการทำนาสองข้างถนน และเลยไปจนถึงเส้นชั้นความสูงที่ ๑๓๘ จากระดับทะเลปานกลางยังมีสภาพเป็นป่าไม้ ๒. ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จากสะพานข้ามห้วยขามขึ้นไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) จนถึงปากทางเข้าบ้านโนนทรัพย์ มีการทำนาสองข้างถนนและมีบ้านอยู่ทางด้านซ้ายของถนนประมาณ ๓ หลัง แยกไม่มีสภาพป่าหลงเหลือ ๓. ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จากสะพานข้ามห้วยขามขึ้นไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ทางฝั่งซ้ายของถนน จนถึงปากทางเข้าบ้านโนนทรัพย์ ปรากฏเป็นบ้านเรือนตั้งอยู่เป็นระยะๆ ประมาณ ๓ - ๔ หลัง ทางฝั่งขวาของถนนปรากฏกลุ่มบ้านอยู่ ๒ กลุ่ม กลุ่มละประมาณ ๒ - ๓ หลัง โดยกลุ่มแรกอาศัยอยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางด้านทิศเหนือเล็กน้อย ส่วนกลุ่มที่ ๒ อยู่ตรงกลางระหว่างห้วยขามกับทางแยกเข้าบ้านโนนทรัพย์ พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำนา และปลูกไม้ยืนต้นประเภทยูคาลิปตัสอยู่ติดกับทางแยกเข้าบ้านโนนทรัพย์ไม่มีสภาพป่า

โดยสรุป จากการสอบถามผู้สูงอายุที่สามารถจดจำข้อมูลในอดีตได้ดี และอาศัยอยู่ในบริเวณที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่างให้ข้อมูลตรงกันว่า "โนนถ่อน" อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของห้วยขาม เป็นเนินเตี้ยๆ สภาพพื้นที่เป็นป่าไม้ มีการทำนา

/และมีถนน...

และมีถนนตัดผ่าน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ในปัจจุบัน) ประกอบการซ้อนทับเส้นชั้นความสูงลงบนแผนที่ภูมิประเทศและแผนที่ภาพถ่ายฯ อยู่สูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ ๑๓๒ - ๑๓๘ เมตร หรือจากการวัดด้วย GPS จะสูงประมาณ ๑๔๕ เมตร

ผู้ฟ้องคดียื่นคำแถลงเป็นหนังสือต่อศาลปกครองชั้นต้นในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก ความว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดี ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะคัดค้านการออกโฉนดที่ดินได้ จะต้องตรวจสอบและพิสูจน์ให้ได้เสียก่อนว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่ยื่นขอออกโฉนดที่ดินอยู่ในแผนที่แนบท้ายหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าจริงหรือไม่ และไม่อาจใช้แผนที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาพิจารณา และที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้การว่า มิได้เป็นผู้จัดทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าขึ้นเอง แต่ได้แผนที่มาจากสภาตำบลเมืองเดชที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการลงมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อสภาตำบลเมืองเดชมีมติเพิกถอนแล้ว จึงส่งเรื่องพร้อมแผนที่ไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพื่อดำเนินการต่อไป ผู้ฟ้องคดีได้ไปขอตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวจากองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช โดยได้พบกับนิติกรและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช ต่างก็ให้ข้อมูลตรงกันว่า ๑. ไม่มีข้อมูลการลงมติให้เพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า และไม่มีแผนที่ที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าว ๒. ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดชเป็นผู้จัดทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า และ ๓. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดชยังไม่มีฝ่ายช่างและไม่มีอุปกรณ์ในการรังวัดทำแผนที่ นอกจากนี้ เมื่อประชาชนยื่นขอออกโฉนดที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชี้แจงว่า เป็นพื้นที่ดำเนินการตามแผนที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อันมีผลให้เอกสารครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) นั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแต่อย่างใด แต่จากการตรวจสอบพบว่าแผนที่ดังกล่าวไม่ตรงกับการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า จึงได้ขอให้ตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่และพิสูจน์ว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีอยู่ในแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ว่าทิศตะวันตกจดโนนถ่อน มีหมุดไม้แก่นปักเป็นหลักฐาน กว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโตมใหญ่ ทางทิศตะวันออกนั้น ถูกต้องตามแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำมาแสดงแล้วคัดค้านการออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีนั้น จริงหรือไม่ เพราะผู้ฟ้องคดีเชื่อว่าทิศตะวันตกที่เป็นแนวถนน นั้นมิใช่โนนถ่อนตามที่ระบุไว้ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าในปี พ.ศ. ๒๔๗๒

/ศาลปกครองชั้นต้น...

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แจ้งตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยต้องวินิจฉัยในประเด็นเบื้องต้นก่อนว่า การประกาศสงวนหวงห้ามที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าโดยนายอำเภอเดชอุดม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า เมื่อที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกันของอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นที่สำหรับให้สัตว์อาศัยน้ำและหญ้า เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ โดยนายอำเภอเดชอุดม (ในขณะนั้น) เป็นผู้ประกาศหวงห้าม ระบุอาณาเขตด้านทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่นเป็นเขตทุกมุมทิศ กรณีจึงเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยผลของกฎหมายก่อนที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๘ ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๘ เมษายน ๒๔๗๘) ขณะนั้นไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดแบบหรือวิธีสงวนหวงห้ามไว้ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามกรณีพิพาทได้มีการประกาศหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าโดยนายอำเภอท้องที่ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ นายอำเภอจึงมีอำนาจออกประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐให้เป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันได้ จึงมีผลทำให้ที่ดินภายในขอบเขตของการประกาศพื้นที่หวงห้าม ซึ่งไม่มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประกาศเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น การประกาศสงวนหวงห้ามที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าโดยนายอำเภอเดชอุดม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ จึงชอบด้วยกฎหมาย

โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่า ที่ดินพิพาทอยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ส.ป.ก. ได้นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินหลังจากที่สภาตำบลเมืองเดชได้มีมติยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อมอบให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กรณีจึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า แผนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/จัดทำเพื่อ...

จัดทำเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ (แผนที่แสดงขอบเขตเส้นสีดํา) ถูกต้องตรงตามหลักฐานทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าที่นายอำเภอเดชอุดมประกาศหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ หรือไม่ เห็นว่า การระบุขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามทะเบียนสงวนหวงห้าม ด้านทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออก กว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่น เป็นเขตทุกมุมทิศ ตลอดจนที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดและที่สาธารณประโยชน์ท่าโพธิ์ศรี ที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามในคราวเดียวกัน ต่างก็กำหนดขนาด ความกว้าง ๑๐๐ เส้น ยาว ๑๐๐ เส้น ทุกด้านเท่ากัน จึงเห็นได้ว่า การกำหนดขอบเขต ที่สาธารณประโยชน์ทั้งสามแปลงต่างมีลักษณะเป็นการประมาณการโดยยึดแนวเขต ธรรมชาติเป็นจุดสังเกตเท่านั้น ซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากมิได้ทำการรังวัด ดังนั้น รูปแปลงที่ดินตามความเป็นจริงจึงไม่ได้มีลักษณะเป็นรูปเหลี่ยมทรงเรขาคณิต หากแต่มีลักษณะคดเคี้ยวไปตามแนวเขตของธรรมชาติ การพิจารณาขอบเขต ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าจึงต้องพิจารณาจากขอบเขตตามที่ได้มีการประกาศ สงวนหวงห้ามไว้เดิมเป็นสำคัญ เมื่อคดีนี้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายรับตรงกันว่าขอบเขต ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ กับทะเบียน สงวนหวงห้ามของนายอำเภอเดชอุดมถูกต้องตรงกัน ๒ ด้าน กล่าวคือ ด้านทิศใต้จด ห้วยตลาด และทิศตะวันออกจดลำโดม ซึ่งเป็นแนวเขตตามลำน้ำธรรมชาติอยู่แล้ว แต่ด้านที่มีปัญหาโต้แย้งกัน คือ ด้านทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น ตามทะเบียนสงวนหวงห้าม แจ้งจดนาขาม แต่ตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ แจ้งจดห้วยขาม และด้านทิศตะวันตก กว้าง ๑๐๐ เส้น ตามทะเบียนสงวนหวงห้ามแจ้งจดโนนถ่อน แต่ตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ ระบุว่าจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีด้านทิศเหนือของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าซึ่งหลักฐานทะเบียนสงวนหวงห้าม แจ้งจดนาขาม แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำแผนที่เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการ ปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินฯ ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ แจ้งจดห้วยขาม นั้น จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า “ห้วยขาม” กับ “นาขาม” เป็นบริเวณ เดียวกันหรือไม่ ซึ่งนายอำเภอเดชอุดมชี้แจงว่า จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านและราษฎร

/ที่อาศัย...

ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ติดกับโนนถ่อนและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ต่างให้ถ้อยคำยืนยันว่า “นาขาม” กับ “ห้วยขาม” เป็นชื่อเรียกบริเวณพื้นที่เดียวกันโดยอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ฉบับลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่ว่า แนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ด้านทิศเหนือจดนาขาม (ห้วยขาม) ทิศใต้จดห้วยตลาด และด้านทิศตะวันออกจดลำโดมเป็นแนวเขตตามธรรมชาติที่ชัดเจนอยู่แล้ว แสดงให้เห็นว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้างเคียงด้านทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันออก ผู้ฟ้องคดีรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ต่างยอมรับว่า “ห้วยขาม” กับ “นาขาม” เป็นบริเวณเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขอออกโฉนดที่ดินอยู่ไกลจากแนวเขตด้านจด “ห้วยขาม” หรือ “นาขาม” กรณีจึงเห็นได้ว่า ตำแหน่งที่ตั้งของ “ห้วยขาม” หรือ “นาขาม” ไม่อาจทำให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขต หรือจำนวนเนื้อที่ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด

กรณีจึงมีประเด็นต้องพิจารณาเฉพาะแนวเขตด้านที่มีปัญหาโต้แย้ง คือ ด้านทิศตะวันตก ซึ่งผู้ฟ้องคดีอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้อำนาจกำหนดขอบเขตที่ดินที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่ยึดตามแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าโดยไม่ถูกต้องตรงตามหลักฐานทะเบียนสงวนหวงห้ามฯ กล่าวคือ ตามทะเบียนหวงห้ามด้านทิศตะวันตกแจ้งจด “โนนถ่อน” แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกายกกลับระบุด้านทิศตะวันตกแจ้งจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ทำให้พื้นที่ตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาย ขยายไปครอบคลุมที่ดินของผู้ฟ้องคดี กรณีจึงมีประเด็นต้องพิจารณาว่า “โนนถ่อน” ที่ระบุไว้ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณใด และเป็นบริเวณเดียวกันกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ช่วงบริเวณทางแยกเข้าบ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ด้านทิศเหนือมุมตะวันตกของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ จึงจะพิจารณาได้ว่าแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาย (ตามขอบเขตแสดงแนวเส้นสีดำ) ถูกต้องตรงกับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ เห็นว่า เมื่อพิจารณารูปแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ฉบับที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตลอดจน

/แผนที่...

แผนที่ฉบับที่พยานผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นในการกำหนดตำแหน่งของ “โนนถ่อน” พร้อมทั้งรายงานในการลงไปตรวจสอบพื้นที่บริเวณโนนถ่อนว่า จากการสอบถามผู้สูงอายุที่สามารถจดจำข้อมูลในอดีตได้ดีและอาศัยอยู่ในบริเวณที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่างให้ข้อมูลตรงกันว่า “โนนถ่อน” อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของห้วยขามเป็นเนินเตี้ยๆ สภาพพื้นที่เป็นป่าไม้ มีการทำนาและมีถนนตัดผ่าน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ในปัจจุบัน) ประกอบการซ้อนทับเส้นชั้นความสูงลงบนแผนที่ภูมิประเทศและแผนที่ภาพถ่าย อยู่สูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ ๑๓๒ - ๑๓๘ เมตร หรือจากการวัดด้วย GPS จะสูงประมาณ ๑๔๕ เมตร ปรากฏตามแผนที่แสดงบริเวณโนนถ่อนแนบท้ายรายงานการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงขอบเขต “โนนถ่อน” ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานีบนแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของพยานผู้เชี่ยวชาญ แล้วจะเห็นได้ว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโนนถ่อนกับแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ช่วงบริเวณทางแยกเข้าบ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่ด้านทิศเหนือมุมตะวันตกของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้น และจัดแจ้งเป็นแนวเขตด้านทิศตะวันตกของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามีลักษณะใกล้เคียงอย่างยิ่ง กล่าวคือ แนวทางหลวงช่วงดังกล่าวเริ่มต้นจากทางทิศใต้แล้วเฉียงขึ้นไปทางทิศเหนือไปจดกับตำแหน่งของโนนถ่อนเมื่อข้ามสะพานห้วยขามไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับการให้ถ้อยคำของผู้สูงอายุในพื้นที่หมู่บ้านโนนทรัพย์ ซึ่งอยู่ติดกับโนนถ่อน ที่สามารถจดจำข้อมูลในอดีตได้ดีและอาศัยอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามานาน คือ นางคำมล แสนทวีสุข อายุ ๗๐ ปี นายธวัช แสนทวีสุข อายุ ๗๘ ปี นางมี มะตอง อายุ ๙๐ ปี ต่างให้ถ้อยคำต่อพยานผู้เชี่ยวชาญตรงกันว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางทิศเหนือ และนายกอง จันทรพันธ์ อายุ ๘๑ ปี ยังให้ถ้อยคำเพิ่มเติมว่า “โนนถ่อน” เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางเหนือ ไม่มีบ้านคนอาศัยอยู่แต่มีถนนตัดผ่าน กับทั้งการให้ถ้อยคำของนายแสวง จันทรพวง อายุ ๗๐ ปี ว่าเคยเห็นเสาปูนหน้า ๖ นิ้ว หรือหน้า ๗ นิ้ว เขียนว่า “ที่สาธารณประโยชน์” ปักอยู่เลาะห้วยขามและนางราตรี จันท์ อายุ ๗๓ ปี ซึ่งอพยพไปอาศัยอยู่บริเวณโนนถ่อนเป็นคนแรก ให้ถ้อยคำว่า “โนนถ่อน” อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ และเป็นบริเวณเดียวกับที่มีผู้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในปัจจุบันจนถึงปากทางเข้าบ้านโนนทรัพย์ หรือแม้กระทั่ง นายทองเพชร ทะวงษา อายุ ๗๔ ปี ซึ่งเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน และเป็นผู้รับมรดกที่ดินแปลงพิพาทจากนางจอม ทะวงศ์สา

/ผู้แจ้ง...

ผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่บริเวณเดียวกับที่ดินแปลงพิพาท ก่อนขายที่ดินบางส่วนให้แก่ผู้ฟ้องคดี อีกทั้ง นายทองเพชรยังเป็นผู้ฟ้องคดีในคดีหมายเลขดำที่ ๒๒๒/๒๕๕๕ ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินในบริเวณเดียวกันกับคดีนี้ก็ให้ถ้อยคำว่า "โนนถ่อน" เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ ซึ่งตนเคยเห็นไม้แก่น บักเป็นแนวเขตที่สาธารณะ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับที่นายอำเภอเดชอุดม ได้ชี้แจงต่อศาลกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าการกำหนดขอบเขตที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าและแผนที่กำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้ จัดทำขึ้นเอง แต่เป็นข้อมูลเดิมซึ่งอยู่ที่อำเภอเดชอุดมและสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม จัดทำไว้ ซึ่งเป็นขอบเขตตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น อำเภอเดชอุดมยอมรับว่าเป็นไปตามข้อมูลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างจริง สำหรับกรณีข้างเคียงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าโดยเฉพาะด้านทิศตะวันตก ตามหลักฐานทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแจ้งจดโนนถ่อน แต่รูปแผนที่ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนไป จากเดิม เป็นทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) นั้น จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านและราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ติดกับโนนถ่อน และทางหลวงหมายเลข ๒๔ ต่างยืนยันว่าบริเวณโนนถ่อน คือ บริเวณถนนหมายเลข ๒๔ อยู่ติดกับทางเข้าหมู่บ้านโนนทรัพย์ เป็นแนวเดียวกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ ดังนั้น เมื่อประมวลพยานบุคคลที่ให้ถ้อยคำต่อพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวข้างต้น ซึ่งล้วนเป็นผู้สูงอายุ ที่ได้ไปอยู่อาศัยในบริเวณที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาเป็นเวลานาน และไม่มีส่วนได้เสีย กับกรณีพิพาทในคดีนี้ อีกทั้ง นายทองเพชร ทะวงษา เป็นผู้ฟ้องคดีในคดีหมายเลขดำที่ ๒๒๒/๒๕๕๕ ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินในบริเวณเดียวกับที่ฟ้องในคดีนี้ ยังให้ ถ้อยคำสอดคล้องกับพยานบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น การให้ถ้อยคำของพยานบุคคลดังกล่าว จึงมีความน่าเชื่อถือ และเมื่อพยานบุคคลดังกล่าวต่างให้ถ้อยคำยืนยันว่าโนนถ่อนเป็นเนินเตี้ยๆ อยู่เลยจากสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ โดยนายกอง จันทรพันธ์ ยังให้ถ้อยคำด้วยว่า "โนนถ่อน" มีถนนตัดผ่าน ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากคำชี้แจงของนายอำเภอเดชอุดม รวมทั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลของพยานผู้เชี่ยวชาญตามหลักวิชาการดังกล่าวว่า "โนนถ่อน" มีตำแหน่งอยู่เลยจากสะพานข้ามห้วยขามขึ้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนว

/ทางหลวง...

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานลำดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตามคำสั่งอำเภอเดชอุดม ที่ ๒๕๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ร่วมกันออกไปตรวจสอบแนวเขตที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแล้วมีความเห็นว่า ปัจจุบันที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแบ่งเป็น ๒ ด้าน ตามถนนสถลมารคตัดผ่าน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ ในปัจจุบัน) คือ ด้านทิศตะวันออกของถนนสถลมารคซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า และด้านทิศตะวันตกของถนนสถลมารคซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะส่วนน้อย กรณีจึงรับฟังได้ว่า แผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ (ตามขอบเขตแสดงแนวเส้นสีดำ) มีความใกล้เคียงกับขอบเขตที่ดินตามหลักฐานทะเบียนที่นายอำเภอเดชอุดมประกาศหวงห้ามเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้อำนาจกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ไม่ถูกต้องตรงตามหลักฐานทะเบียนที่นายอำเภอเดชอุดมประกาศหวงห้ามเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ จึงฟังไม่ขึ้น

คดีจึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ที่ดินแปลงพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดออกโฉนดที่ดินตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชื่อนางจอม ทะวงศ์สา เป็นผู้แจ้งการครอบครอง เป็นส่วนหนึ่งของที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ (ตามขอบเขตแสดงแนวเส้นสีดำ) มีความใกล้เคียงกับหลักฐานทะเบียนที่นายอำเภอประกาศหวงห้าม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ และที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ของผู้ฟ้องคดีอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินซึ่งเดิมเป็น

/ที่ดินสาธารณประโยชน์...

ที่สาธารณประโยชน์ "บ้านเมืองเก่า" ทั้งแปลง อีกทั้ง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า นางจอม ผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ ระบุการได้มาของที่ดินใน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ว่าได้มาจากนายพาแบ่งให้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงเป็นกรณีที่นางจอมได้ที่ดินมาภายหลังจากที่นายอำเภอเดชอุดมประกาศหวงห้ามและขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ การแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ของนางจอมจึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้งตามนัยมาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่ใช้ในขณะแจ้งการครอบครองที่ดินแต่อย่างใด ที่ดินแปลงพิพาทดังกล่าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตกอยู่ในบังคับตามมาตรา ๑๓๐๕ และมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะโอนแก่กันได้ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาท แม้ต่อมาจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ท้องที่อำเภอเดชอุดม ซึ่งรวมถึงบริเวณที่พิพาทเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน และสภาตำบลเมืองเดชได้มีมติยืนยันยกเลิกสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เป็นการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นเพียงแต่การถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) ประเภทที่รกร้างว่างเปล่า เพื่อให้ ส.ป.ก. นำที่ดินไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้กับประชาชนเท่านั้น ที่ดินแปลงพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดออกโฉนดที่ดินตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชื่อนางจอม ทะวงศ์สา เป็นผู้แจ้งการครอบครอง จึงเป็นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง กรณีจึงต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับข้อ ๑๔ (๔) ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แจ้งคำสั่งยกเลิกคำขออออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่ขอออกตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคำขอฉบับที่ ๑๖๕๐๕/๙๔๘/๕๒ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ ตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า

/คำสั่ง...

คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยอาศัยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วมีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีตามหนังสือแจ้งของสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๗๖๒๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นคำวินิจฉัยที่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

ส่วนผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า ตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าบ้านเมืองเก่าระบுவ้า ทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่นเป็นเขตทุกมุมทิศ ซึ่งเมื่อมีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ที่ถูกคือ อธิบดีกรมที่ดิน) จะต้องเป็นผู้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงและมีแผนที่แนบท้ายเพื่อความถูกต้องของพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามนัยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปใช้ในการเสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับนำแผนที่ฉบับที่ได้รับอนุมัติจากสภาตำบลเมืองเดชไปใช้ในการเสนอขออนุมัติต่อ คปก. และเข้าดำเนินการตามแผนที่นั้นทั้งที่แนวเขตตามแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวอ้างทั้งสามด้านนั้นจดแนวธรรมชาติและทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าได้เปลี่ยนแปลงไปถึง ๒ ด้าน ไม่ตรงกับที่ขึ้นทะเบียนไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ นั้น เห็นว่า การจัดทำทะเบียนที่สาธารณประโยชน์หรือที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นเพียงมาตรการในการควบคุมดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกรายการเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์เอาไว้ เพื่อให้ทราบว่ามีที่ดินหนึ่งๆ อำเภอหนึ่งๆ หรือตำบลหนึ่งๆ มีที่ดินสาธารณประโยชน์จำนวนเท่าใดอยู่ที่ใด มีเนื้อที่มากน้อยเพียงใด มีขอบเขตเพียงใด และใช้ประโยชน์อย่างไร เท่านั้น ดังนั้นการจะเป็นหรือสิ้นไปของที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือความถูกต้องของขอบเขตจะมีอยู่เพียงใดมิได้ขึ้นอยู่กับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์หรือจะต้องนำไปออกเป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) และต้องมีแผนที่แนบท้ายเพื่อความถูกต้องของพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามกฎหมายดังกล่าว จึงจะเป็นเขตพื้นที่ที่ต้อง

/แต่อย่างใด...

แต่อย่างใด เนื่องจาก น.ส.ล. เป็นเพียงหลักฐานที่กฎหมายกำหนดให้อธิบดีกรมที่ดิน มีอำนาจออกหนังสือสำคัญไว้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามนัย มาตรา ๘ ตีร แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยในเบื้องต้นแล้วว่า แผนที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแนบท้าย พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ (ตามขอบเขตแสดงแนวเส้นสีดำ) มีความใกล้เคียงกับหลักฐานทะเบียนที่นายอำเภอเดชอุดมประกาศหวงห้ามเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ ที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า (ตามขอบเขตแสดงแนวเส้นสีดำ) จึงเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้อธิบดีกรมที่ดินจะยังมีได้ออก น.ส.ล. ในที่ดิน สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและมีแผนที่แนบท้ายฯ ก็ไม่ทำให้แผนที่ที่สาธารณประโยชน์ แปลงพิพาทที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปเสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินต่อ คปก. ผิดไปจากทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น

สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า คำสั่งยกเลิกคำขออออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี เนื่องจากนางสุมาลี เรืองกาญจนเศรษฐ์ นำหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) เลขที่ ๑๐๔๕ และเลขที่ ๑๓๑๘/๑๐๔๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ไปยื่นคำขออออกโฉนดที่ดินเช่นเดียวกับผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับคำขอ และออกโฉนดที่ดินให้แก่นางสุมาลีเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๘๓๑๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทั้งที่ที่ดินตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับที่ดินของผู้ฟ้องคดี และได้มาโดยการจับจองที่ดิน เพื่อประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินตำบลเมืองเดชในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งเป็นเวลา ภายหลังการประกาศเป็นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ นั้น เห็นว่า การที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญ แตกต่างกัน จะถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลได้ต่อเมื่อการปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญแตกต่างกันดังกล่าว เป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย เท่านั้น เมื่อได้วินิจฉัยในเบื้องต้นแล้วว่าที่ดินแปลงพิพาทตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผู้ฟ้องคดีนำรังวัด ออกโฉนดที่ดิน เป็นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งเป็นกรณีต้องห้ามมิให้

/ออกโฉนดที่ดิน...

ออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับข้อ ๑๔ (๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งยกเลิกคำขออออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น แม้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะปฏิบัติต่อผู้ฟ้องคดีแตกต่างกับที่เคยปฏิบัติต่อนางสุมาลีซึ่งยื่นคำขออออกโฉนดที่ดินในบริเวณพื้นที่เดียวกันของผู้ฟ้องคดีก็ตาม ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน อันเป็นการเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กระทำการที่ขัดหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้

ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แย้งยืนยันว่าที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ของผู้ฟ้องคดีอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่าคำวินิจฉัยดังกล่าวมิใช่เป็นคำสั่งทางปกครอง แต่เป็นเพียงข้อมูลทางราชการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แฉไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เท่านั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ นั้น เห็นว่าการยืนยันหรือการรับรองอาณาเขตของที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือดำเนินกิจการทางปกครองตามกฎหมาย ซึ่งหากการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ส่งผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีย่อมมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ ตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และเมื่อที่ดินพิพาทอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ท้องที่อำเภอเดชอุดมให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ซึ่งเดิมเป็นที่สาธารณประโยชน์ทำเลเลี้ยงสัตว์ "บ้านเมืองเก่า" ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมติสภาตำบลเมืองเดชยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้วมอบให้ ส.ป.ก.

/ดำเนินการ...

ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แย้งยืนยันว่าที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ของผู้ฟ้องคดีอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์และอุทธรณ์เพิ่มเติมว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ควรชี้แจงว่า เพราะเหตุใดแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ตามแนวเส้นสีดำ จึงแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของขอบเขตแสดงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาด ทั้งที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่อำเภอเดชอุดมโดยระบุด้านกว้างยาวไว้เท่ากัน และมีพื้นที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่ากัน และแผนที่ตามแนวเขตเส้นสีดำนี้มิใช่แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เพราะไม่มีการแสดงขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดและที่สาธารณประโยชน์ท่าโพธิ์ศรีปรากฏอยู่ เพียงแสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวอำเภอเดชอุดมและอำเภอนาจะหลวย แสดงบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตป่าไม้ถาวรเป็นสำคัญเท่านั้น หากพิจารณาในเขตตำบลเมืองเดช ก็จะพบว่าทางด้านตะวันตกของแผนที่ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนที่แสดงเขตป่าไม้ถาวร ซึ่งในปัจจุบันได้มีการออกโฉนดเกือบเต็มพื้นที่แล้ว พระราชกฤษฎีกาดังนี้มีผลเพียงให้เป็นการเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดและที่สาธารณประโยชน์ท่าโพธิ์ศรีเท่านั้น แต่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าได้มีการเพิกถอนและมอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการปฏิรูปที่ดินก่อนแล้วตามมติสภาตำบลเมืองเดช ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ตามคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๑/๒๕๕๕ หมายเลขแดงที่ ๓๑/๒๕๕๘ ของนายสุภมิตร มั่นคง หน้าที่ ๑๗ ข้อ ๓.๑ ส.ป.ก. จะนำเอาที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินไปได้เมื่อประชาชนเลิกใช้ที่ดินแล้ว การที่สภาตำบลเมืองเดชได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ มอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แสดงว่า ส.ป.ก. ได้กรรมสิทธิ์ในการเข้าดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างว่าได้เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินและทำแผนที่ตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

/เป็นการแอบอ้าง...

เป็นการแอบอ้างพระราชกฤษฎีกา เพราะในข้อ ๓.๒ คำพิพากษาดังกล่าว ก็ระบุว่า ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจศึกษาข้อมูลความเหมาะสมเบื้องต้นและจัดทำรายละเอียดโดยเข้าสำรวจจริงวัดตัวอย่างกลุ่มที่ ๑๓๖๒ และกำหนดขอบเขตเนื้อที่ดำเนินการ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๑ แต่ตามพระราชกฤษฎีการะบุว่า ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เป็นปีที่ ๔๓ ในรัชกาลปัจจุบัน ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๑ การเข้าสำรวจจริงวัดและกำหนดขอบเขตเนื้อที่ดำเนินการจึงเกิดขึ้นก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกา และมติสภาตำบลเมืองเดช ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ ที่มอบให้ ส.ป.ก. เข้าดำเนินการ จะต้องมีการระบุว่า พื้นที่เพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เป็นจำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ เพราะผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าสำรวจและขออนุมัติเข้าดำเนินการต่อ คปท. จำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ ส่วนตามคำพิพากษาของนายศุภมิตร หน้า ๔๘ ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ออกตรวจสอบแนวที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแล้ว ปัจจุบันแบ่งเป็น ๒ ด้าน ของทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) คือ ด้านทิศตะวันออกของถนนเป็นส่วนใหญ่ ของที่สาธารณประโยชน์และด้านทิศตะวันตกของทางหลวงแผ่นดินสายดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์ส่วนน้อย ซึ่งหากเป็นจริงก็จะทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีความผิดตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพราะด้านทิศตะวันตก นั้น มีการออกโฉนดที่ดินไปทั้งหมดนานแล้ว และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุม ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับแผนที่แสดงขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าว่า ไม่มีหน่วยงานใดระบุว่าเป็นผู้จัดทำแผนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. นำมาแสดง แล้วแจ้งในที่ประชุมว่าเป็นแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยกรรมการบางท่านแจ้งต่อที่ประชุมว่า สภาตำบลเมืองเดชในขณะนั้น ได้จัดทำขึ้นร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี และคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ มีความเห็นว่า แผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกตามหลักฐานสำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ของอำเภอเดชอุดม ระบุว่า จดโนนถ่อน ยาว ๑๐๐ เส้น น่าจะคลาดเคลื่อนและให้ยึดแนวเขตเทศบาลแทนแนวเดิม เนื่องจากนายศุภมิตรได้เข้าร่วมประชุมในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ด้วย โดยเสนอว่า

/แผนที่...

แผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดที่อยู่ข้างเคียงกัน และขึ้นทะเบียนกว้างยาวด้านละ ๑๐๐ เส้น เป็นพื้นที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่ากัน แต่ขนาดของแผนที่กลับแตกต่างกันมากในด้านขนาดของขอบเขตและพื้นที่และเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ก็แจ้งว่า แผนที่ ๑:๕๐,๐๐๐ ที่นำมาแสดง ๑ ช่อ เท่ากับ ๒๕ เส้น ที่ประชุมจึงเห็นวาทิศตะวันตกไปหาทิศตะวันออกกว้างเกินความจริงมากและมีกรรมการบางท่านเสนอให้มีการรังวัดใหม่ให้ถูกต้องกับใบขึ้นทะเบียนที่ระบุไว้ ๑๐๐ เส้น และกรรมการบางท่านก็ระบุว่า หากรังวัดใหม่แล้วยังไม่ถึงแนวที่ ส.ป.ก. ได้ปักแนวเขตไว้ (ในขณะนั้นเขตแนวดำเนินงานของปฏิรูปที่ดินอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดชเท่านั้น ไม่รวมในเขตเทศบาล) ก็จะทำให้การดำเนินงานของปฏิรูปที่ดินมีปัญหาได้ นายศุภมิตร กรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับประวัติความเป็นมาขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า จึงได้เสนอว่า หากยึดแนวเขตเทศบาลว่าเป็นแนวทิศตะวันตกจดโนนถ่อนและแนวทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น ตามที่ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าระบุไว้ ก็จะทำให้ทั้งรัฐและประชาชนได้รับความถูกต้องเช่นกัน ที่ประชุมเห็นชอบจึงให้เทศบาลเมืองเดชนำแผนที่ที่เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. มาแสดงไปลงแนวเขตเทศบาล จึงได้แผนที่ตามที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และการเปลี่ยนแปลงแนวเขตนี้ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา แต่เป็นการแก้ไขแผนที่ดำเนินการของการปฏิรูปที่ดินแปลงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า นอกจากนี้ ไม่ได้มีการออกตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ส่วนการให้การกับการชี้แจงของอำเภอเดชอุดมขัดแย้งกันเอง โดยในหน้าที่ ๓๔ ของคำพิพากษาของนายศุภมิตร กลับชี้แจงว่า ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า รูปแผนที่ เนื้อที่ และระยะขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีดำตรงตามทะเบียนที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้มีการประกาศสงวนหวงห้าม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ หรือไม่ และขัดแย้งกับในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งในตอนนั้นหากอำเภอเดชอุดมมีแผนที่แสดงขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าอยู่จริง ย่อมนำมาแสดงต่อที่ประชุมในวันดังกล่าวแล้ว แสดงให้เห็นว่า อำเภอเดชอุดมไม่มีแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาก่อนหน้าวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ และที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กล่าวว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำแผนที่กำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินขึ้นเอง

/แต่เป็นข้อมูลเดิม...

แต่เป็นข้อมูลเดิม ซึ่งอยู่ที่อำเภอเดชอุดมและสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ซึ่งหากสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม มีแผนที่ดังกล่าวอยู่จริง ย่อมนำมาแสดงในคราวประชุมครั้งเดียวกันนี้ เพราะในวันดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม เข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แสดงระยะและเนื้อที่แนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแนวเขตสีดำและแนวเขตสีแดงแล้ว ในกรณีนี้จะต้องทำการพิสูจน์ข้อเท็จจริงก่อนว่า แผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้ง ๒ รูป นั้น รูปใดถูกต้องหรือใกล้เคียงกับใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางแสดงจำนวนพื้นที่ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ปรากฏว่า ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ของอำเภอเดชอุดม เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ มีความกว้างทั้งสี่ทิศด้านละ ๑๐๐ เส้น มีพื้นที่จำนวน ๑๐,๐๐๐ ไร่ แผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีดำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีความกว้างทิศเหนือ ๑๙๕ เส้น ทิศใต้ ๘๐ เส้น ทิศตะวันออก ๑๙๐ เส้น และทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น มีพื้นที่จำนวน ๑๓,๐๐๐ ไร่ แผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีดำที่ได้รับอนุมัติจาก คปก. ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีความกว้างทิศเหนือ ๑๙๕ เส้น ทิศใต้ ๘๐ เส้น ทิศตะวันออก ๑๙๐ เส้น และทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น มีพื้นที่จำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ และแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีแดงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีความกว้างทิศเหนือ ๑๘๓ เส้น ทิศใต้ ๖๘ เส้น ทิศตะวันออก ๑๙๐ เส้น และทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น มีพื้นที่จำนวน ๑๑,๕๐๐ ไร่ และจากแผนที่แสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีดำ นายช่างรังวัดอาวุโส หัวหน้าฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ระบุมีเนื้อที่ ๑๓,๐๐๐ ไร่ แต่แผนที่เดียวกันนี้ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปขออนุมัติกับ คปก. เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินจำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ กรณีนี้ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การคำนวณพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าของสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม มีความใกล้เคียงกับแผนที่มากกว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และมีความแตกต่างกันกว่า ๒,๐๐๐ ไร่ ส่วนแผนที่ขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีแดง แม้จะมีขนาดเล็กกว่าแผนที่แนวเส้นสีดำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำไปขออนุมัติจาก คปก. แต่ก็ยังมีพื้นที่มากกว่าคือ ๑๑,๕๐๐ ไร่ แต่แผนที่แสดงแนวเส้นสีดำที่ได้รับการอนุมัติจาก คปก. มีพื้นที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แสดงว่า การคำนวณพื้นที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คลาดเคลื่อนมาก ซึ่งหากจะพิจารณาจากการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าของนายอำเภอเดชอุดม

/เมื่อวันที่ ๓๐...

เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ เป็นการระบุโดยประมาณทุกด้านกว้าง ๑๐๐ เส้น เป็นเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ก็จะพบว่า แผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า แนวเส้นสีแดงมีความใกล้เคียงกับการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ มากที่สุด และสอดคล้องกับมติที่ประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงของนายอำเภอเดชอุดม ตามคำสั่งที่ ๒๕๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้แก้ไขแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ด้านทิศตะวันตกใหม่ เพื่อให้ใกล้เคียงกับการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เพราะแนวเส้นสีแดงนั้นถ้าลากขนานขึ้นไปตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ก็จะจดโนนดอนเช่นเดียวกัน และมีเนื้อที่ ๑๑,๕๐๐ ไร่ ใกล้เคียงกับที่ ส.ป.ก. ขออนุมัติกับ คปก. เพื่อเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า จำนวน ๑๐,๗๕๐ ไร่ และหากพิจารณาจากแผนที่แสดงขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีที่ส่งไปยังจังหวัดอุบลราชธานี ก็พบว่าแผนที่แสดงเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกจดแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เท่านั้น ไม่ตรงกับแผนที่แสดงขอบเขตแนวเส้นสีแดงที่ได้แสดงในชั้นศาลก่อนหน้านี้ ซึ่งแผนที่ฉบับดังกล่าวแสดงถึงพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าจำนวนน้อย บางส่วนอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของถนน แสดงให้เห็นถึงความไม่น่าเชื่อถือในแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำมาแสดง จึงต้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชี้แจงให้ได้ก่อนว่า เหตุใดจึงมีแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่แตกต่างกัน ๒ ฉบับ และฉบับใดเป็นฉบับที่ถูกต้องในการเสนอและได้รับการอนุมัติจาก คปก. เพราะในเอกสารแนบดังกล่าวระบุเพื่อจะได้แจ้งสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ทราบ และพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

นอกจากนี้ คำให้การของนายแสวง จันท์พวง อายุ ๗๐ ปี ไม่เป็นความจริง เพราะหากมีเสาปูนเขียนว่า "ที่สาธารณประโยชน์" บักอยู่ละห้วยขามจริง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะต้องจัดทำหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงพร้อมแผนที่แนบท้ายแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชี้แจงว่าไม่เคยตรวจสอบขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตามคำพิพากษาของนายสุขุมิตร หน้าที่ ๒๗ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่น่าเชื่อถือในพยานบุคคล และขอคัดค้านที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชี้แจงในคำพิพากษาของนายสุขุมิตร หน้าที่ ๓๑ ในข้อที่ ๒ ว่า เมื่อไปรังวัด

ในพื้นที่...

ในพื้นที่จะเห็นได้ว่ามีแนวธรรมชาติเป็นตัวกำหนดไม่มีจุดเริ่มต้นในการรังวัด นั้น แสดงให้เห็นถึง การขาดความรู้ในการจัดทำแผนที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เพราะผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ชี้แจงว่า การวัดระยะรูปเหลี่ยมใดๆ ต้องวัดระยะของด้านหรือระยะรอบแปลงแต่ละด้าน จะวัดจาก กลางแปลงมิได้ ดังนั้น ด้านทิศเหนือจะต้องวัดจากจุดที่ห้วยขามไหลบรรจบกับลำโดม และหากเป็นไปตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประเทศไทยคงไม่สามารถระบุขอบเขต ของจังหวัดต่างๆ และอำเภอต่างๆ ได้ ส่วนจุดเริ่มต้นรังวัดโดยวัดจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) แล้วไปจดลำโดมทางทิศตะวันออก นั้น ไม่ถูกต้อง เพราะขัดแย้งกับการชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ระบุว่า หากต้องรังวัดระยะจากทิศตะวันออก ไปทิศตะวันตกจะเริ่มรังวัดจากจุดใด โดยฝ่ายรังวัดมีความเห็นว่า ทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เป็นเรื่องบังเอิญเกินไปที่แนวเขตที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าซึ่งขึ้นทะเบียนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ จะเป็นแนวเดียวกับแนวเขตทางหลวงแผ่นดิน สายดังกล่าวเป็นระยะทางยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร เพราะทางหลวงแผ่นดินเกิดขึ้น ภายหลังทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะเป็นแนวเดียวกัน การที่ ที่ข้างเคียงทิศตะวันตกซึ่งจดโนนก่อนไม่เป็นที่แน่ชัดว่าอยู่บริเวณใดและหลักไม้แก่น ที่ปักไว้ค้นหาไม่พบ ควรจะรังวัดระยะจากลำโดมไปตามแนวห้วยขาม ๑๐๐ เส้น ซึ่งระยะ ที่วัดได้ไม่ถึงแนวเขตทางหลวงแผ่นดิน และถ้าวัดระยะถึงทางหลวงแผ่นดินตามรูปแผนที่ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำจะได้ระยะประมาณ ๗,๘๐๐ เมตร หรือประมาณ ๑๙๕ เส้น ซึ่งไม่ถูกต้อง เพราะไม่ตรงตามระยะในทะเบียนที่สาธารณะ โดยเกินจากการขึ้นทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์ถึง ๙๕ เส้น และถ้าเริ่มรังวัดจากแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ไป ๑๐๐ เส้น ก็จะไม่ถึงลำโดม ทำให้ไม่ถูกต้องตามที่ระบุ ในการขึ้นทะเบียนที่สาธารณะว่า ทิศตะวันออกจดลำโดม การรังวัดจะรังวัดจากทิศตะวันตก ไปมิได้ เพราะหาเสาไม้แก่นไม่พบจึงต้องรังวัดจากทิศตะวันออกคือลำโดมตามที่ระบุไว้ ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่เป็นแนวเขตธรรมชาติชัดเจนไปทางทิศตะวันตก และจากการยึดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เป็นจุดกำหนด แนวที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่านั้น แสดงถึงการกำหนดเอาเองแบบเพื่อให้ง่าย ในการทำแผนที่ เพราะอีก ๓ ด้าน ที่เหลือก็จดห้วยขาม ห้วยตลาด และลำโดม โดยไม่ยึด สำคัญของการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ระบุว่า แต่ละด้านกว้าง ๑๐๐ เส้น เนื้อที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ และมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า

/ของสภาตำบล...

ของสภาตำบลเมืองเดช ๑๐,๗๙๐ ไร่ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ชี้แจงเพียงว่า มีแนวธรรมชาติเป็นตัวกำหนด ไม่มีจุดเริ่มต้นในการรังวัด แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ระบุจุดเริ่มต้นในการเริ่มรังวัดได้อย่างชัดเจนถูกต้องตามหลักการรังวัด การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเป็นการทำแผนที่โดยมิได้มีการรังวัดแล้วก็ชี้แจงว่าถูกต้องตามใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะหากเปรียบเทียบเสมือนเราจะสร้างรูป ๔ เหลี่ยมกว้าง ๒ นิ้ว ยาว ๔ นิ้ว เราจะต้องวัดความกว้างให้ได้ ๒ นิ้ว และวัดความยาวให้ได้ ๔ นิ้ว ก่อนเมื่อวัดได้แล้วจึงลากเส้นแนวของรูป ๔ เหลี่ยม ขนาดกว้าง ๒ นิ้ว ยาว ๔ นิ้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับทำขอบเขตรูป ๔ เหลี่ยม กว้าง ๒ นิ้ว ยาว ๔ นิ้ว ขึ้นมาก่อน แล้วบอกว่ารูปนี้ถูกต้อง เพราะหาจุดเริ่มต้นรังวัดมิได้และถูกต้องตามที่บอกให้สร้างรูปกว้าง ๒ นิ้ว ยาว ๔ นิ้ว แล้วก็บอกไม่ได้ว่าแต่ละด้านยาวเท่าใด เช่นเดียวกับการที่ตำบลเมืองเดชมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่มีความกว้างทั้ง ๔ ทิศ ด้านละ ๑๐๐ เส้น เป็นพื้นที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แล้วมอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการ แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าสำรวจเพื่อทำแนวเขตดำเนินการด้วยความที่ไม่เข้าใจและรู้หลักการรังวัดที่ถูกต้องแล้ว เห็นว่า ทิศเหนือจดห้วยขาม ทิศตะวันออกจดลำโดม ทิศใต้จดห้วยตลาด แต่ไม่มีการรังวัดระยะ ประกอบกับเห็นทิศตะวันตกมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) จึงกำหนดให้ทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) แล้วบอกว่าถูกต้อง ที่ทิศตะวันตกจดโนนดอน ซึ่งขัดแย้งกับคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ส่วนข้างเคียงทิศตะวันตกแจ้งจดโนนดอน ซึ่งไม่เป็นที่แน่ชัดว่าอยู่บริเวณใด และแจ้งระยะทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ๑๐๐ เส้น โดยมีหลักไม้แก่นปักไว้และไม่เป็นที่แน่ชัดว่าหลักไม้แก่นอยู่บริเวณใด ส่วนตามผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชี้แจงในหน้า ๓๒ ข้อ ๓ คำพิพากษาของนายศุภมิตรว่าไม่สามารถกำหนดได้ว่าแต่ละด้านของแผนที่ยาวกี่เส้น เนื่องจากมีสภาพตามแนวธรรมชาติที่สาธารณประโยชน์ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงเรขาคณิต แสดงว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการรังวัดระยะของที่สาธารณะที่มีสภาพตามแนวธรรมชาติ ต่างกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่สามารถระบุแนวเขตของสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าได้ครบทุกด้าน และเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่เคยรู้เลยว่าแต่ละด้านของแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นแล้วไปขออนุมัติต่อ คปก. ใช้เป็นพื้นที่ดำเนินการนั้น แต่ละทิศมีความกว้างกี่เส้น ถูกต้องตามใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ แต่กลับให้การว่า ถูกต้องตามใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวแล้ว (ความกว้าง

/จากทิศตะวันออก...

จากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก) ซึ่งส่วนที่เกินไปประมาณ ๙๕ เส้น ก่อให้เกิดความเดือดร้อน และไม่เป็นธรรมกับประชาชนและผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเชื่อว่า แผนที่ที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าแนวเขตสีแดงที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แสดง มีความใกล้เคียงกับการขึ้นทะเบียน ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าของอำเภอเดชอุดม และเป็นการจัดทำอย่างถูกต้อง ตามหลักการรังวัด และแผนที่แสดงแนวเขตสีแดงนี้ยังสอดคล้องกับคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ว่า อีกเส้นไม่ติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เนื้อที่ประมาณ ๑๑,๘๐๐ ไร่ และสอดคล้องกับรายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ที่ระบุว่า หากมีการแก้ไขรูปแผนที่ขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยด้าน ทิศตะวันตกยึดตามแนวเขตของเทศบาลเมืองเดชอุดมที่มีการปักหลักเขตไว้แล้ว โดยยังคงสภาพความกว้างความยาวของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ด้านทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ยาว ๑๐๐ เส้น เท่าเดิม เนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่าเดิม ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรในการขอออกเอกสารสิทธิ โฉนดที่ดินได้พอสมควร และยังสอดคล้องกับมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ของสภาตำบลเมืองเดช เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ มอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการ และที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขออนุมัติกับ คปก. และคปก. อนุมัติเนื้อที่จำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ ซึ่งหากใช้แนวเส้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแนวเส้นสีดำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะมีเนื้อที่ดำเนินการ ๑๓,๐๐๐ ถึง ๑๓,๖๐๐ ไร่ ซึ่งมากกว่าเนื้อที่จริง ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามมติเพิกถอนของสภาตำบลเมืองเดชและการอนุมัติ จาก คปก. จำนวน ๑๐,๗๙๐ ไร่ เป็นจำนวน ๒,๒๑๐ ถึง ๒,๘๑๐ ไร่ ซึ่งเนื้อที่ที่เกินมานี้ เข้ามาทับที่ของผู้ฟ้องคดี

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่สั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดี และคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี เพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่วินิจฉัยว่า ที่ดิน ของผู้ฟ้องคดีเป็นพื้นที่ดำเนินการของการปฏิรูปที่ดิน และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการ ตามกฎหมายตามคำขอออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดี นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาล

/แยกพิจารณา...

แยกพิจารณาคดีเฉพาะกลุ่มที่ได้ยื่นอุทธรณ์โดยนายศุภมิตร มั่นคง ซึ่งนายศุภมิตรเป็นผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดีในการดำเนินคดีนี้ในชั้นอุทธรณ์

ระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด นายศุภมิตร มั่นคง ผู้ฟ้องคดีในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๓๗๗/๒๕๕๘ และในฐานะเป็นผู้รับมอบอำนาจผู้ฟ้องคดีในคดีนี้ ได้ยื่นคำขอฉบับลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ โดยขอให้ศาลแยกพิจารณาคดีเฉพาะในกลุ่มของนายศุภมิตร รวมทั้งสิ้น ๑๕ คดี ซึ่งศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า คดีเรื่องนี้มีผู้ฟ้องคดีหลายคน โดยต่างคนต่างยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีเดียวกันต่อศาลปกครอง ซึ่งนายศุภมิตรเป็นหนึ่งในผู้ฟ้องคดีในเรื่องเดียวกันนี้ และในฐานะเป็นผู้รับมอบอำนาจผู้ฟ้องคดีรายอื่นอีกจำนวน ๑๔ คดี รวมเป็น ๑๕ คดี นั้น เมื่อนายศุภมิตรได้ยื่นคำขอแยกพิจารณาคดีเฉพาะในกลุ่มที่ตนได้ยื่นฟ้องคดีด้วยตนเองและที่เป็นผู้รับมอบอำนาจผู้ฟ้องคดีรวมทั้งสิ้น ๑๕ คดี ออกจากคดีของผู้ฟ้องคดีรายอื่นดังกล่าว จึงถือเป็นการขอให้ศาลรวมการพิจารณาคดีทั้ง ๑๕ คดี เข้าด้วยกัน ซึ่งกรณีตามคำขอของนายศุภมิตรดังกล่าวมิได้เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีนี้แต่อย่างใด ตามข้อ ๗๙ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบข้อ ๑๑๖ แห่งระเบียบเดียวกัน จึงมีคำสั่งไม่รับคำขอดังกล่าว ทั้งนี้ ในส่วนที่ขอให้รวมคดีนี้พิจารณาเฉพาะในกลุ่มของนายศุภมิตร มั่นคง

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับเรื่องราวคำขอออกโฉนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้ว เมื่อตรวจสอบเอกสารและตำแหน่งที่ตั้งที่ดิน ปรากฏว่า ที่ดินพิพาทอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอเดชอุดมและอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ และหลักฐาน ส.ค. ๑ ระบุงการได้มาของที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นการแจ้งการครอบครองภายหลังที่ดินสาธารณะประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายและไม่สามารถนำไปเป็นหลักฐานในการขอออกโฉนดที่ดินได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงคัดค้านโดยทำเป็นหนังสือตอบไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ส่วนอำนาจพิจารณาในการออกโฉนดที่ดินเป็นอำนาจของกรมที่ดินที่ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายที่ดิน ระเบียบ ข้อบังคับของกรมที่ดิน ในการนี้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองที่ดินของรัฐ ซึ่งหากเห็นว่า ส.ป.ก. มีสิทธิดีกว่าผู้ขอออกโฉนดที่ดินหรือหาก ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินให้บุคคล

/ผู้ถือครอง...

ผู้ถือครองและทำประโยชน์รายอื่นไปแล้ว ส.ป.ก. จะต้องคัดค้านการขออนุญาตโฉนดที่ดิน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นด้วยกับหนังสือของกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๗๑๙/๐๑๒๔๐ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๑ ที่จำหน่าย ส.ค. ๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน ส่วนการตรวจสอบที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีหน้าที่ทำการรังวัดแบ่งแปลงตามการถือครอง และทำประโยชน์ของผู้ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์และตรวจสอบตำแหน่งที่ดินตามแผนที่ แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและแผนที่แสดงขอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่อมาถือว่าเป็นขอบเขตการดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน (คปท.) ใช้เป็น พื้นที่ใช้ปฏิบัติงานของ ส.ป.ก. ตลอดมา การกำหนดเขตที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า และแผนที่ดังกล่าวเป็นข้อมูลเดิมอยู่ที่อำเภอเดชอุดมหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำข้อมูลขึ้นเอง ในการนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ปฏิบัติ และดำเนินงานตามแนวทางที่ คปท. กำหนดไว้ สำหรับกรณีผู้ฟ้องคดีขออนุญาตโฉนดที่ดิน อยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกันกับสถานที่ราชการ ซึ่งเป็นที่ทำการของศาลจังหวัดเดชอุดม และเทศบาลเมืองเดชอุดมที่ยอมรับว่าเป็นเขตปฏิรูปที่ดินที่ต้องขออนุญาตใช้ที่ดินจาก ส.ป.ก. และปัจจุบันได้รับอนุญาตจาก ส.ป.ก. ให้ใช้ที่ดินเพื่อทำการก่อสร้างอาคารดังกล่าวแล้ว ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งยกเลิกคำขออนุญาตโฉนดที่ดิน ของผู้ฟ้องคดี โดยมีความเห็นว่า ส.ค. ๑ ดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดสิทธิในที่ดินขึ้นใหม่แก่ ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินแต่ประการใด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เห็นพ้องด้วยว่า เป็นคำสั่งที่ชอบ ด้วยกฎหมาย เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน แม้จะมีมติสภาตำบลยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันและมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้ง การครอบครองและผู้รับโอนแต่อย่างใด และมีใช่เป็นการยกเลิกที่ดินสาธารณประโยชน์ ส.ป.ก. ยังคงมีอำนาจในการดูแลและจัดการที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน การดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดย ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามขั้นตอน วิธีการ และการดำเนินการรังวัดขอบเขตตามหนังสือ ที่ กส ๑๒๐๔/ว ๒๗๐๒ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๖ และหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๖๕๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ เรื่อง การนำที่ดินสาธารณประโยชน์ มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กล่าวคือ การที่ ส.ป.ก. จะนำเอาที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขต ปฏิรูปที่ดินได้เมื่อที่ดินพลเมืองเลิกใช้แล้ว สภาตำบลเมืองเดชได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ มอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.

/จึงได้ดำเนินการ...

จึงได้ดำเนินการสำรวจศึกษาข้อมูลความเหมาะสมเบื้องต้นและจัดทำรายละเอียดโดยเข้าสำรวจ
รังวัด ตัวอย่างกลุ่มที่ ๑๓๖๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๑
และได้กำหนดขอบเขตเนื้อที่ดำเนินการเพื่อสรุปข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (ตามแผนที่
๑:๕๐,๐๐๐) ปรากฏตามแผนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า (แปลง ๑) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓
ได้นำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี (คปจ.อุบลราชธานี) พิจารณา
เพื่อเห็นสมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินและมีมติให้ความเห็นชอบ ครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ ลงวันที่
๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ คปจ. ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔
มีมติและอนุมัติพื้นที่เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยกำหนดขอบเขตดำเนินการตามแผนที่
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระหว่าง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่
ส่วนการที่มีแผนที่สองฉบับเกิดขึ้นเนื่องจากแผนที่ฉบับแรก เป็นแผนที่ที่กำหนดขอบเขตสีดํา
ตามขอบเขตกรอบนอกเป็นเขตดำเนินการของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามแผนที่
๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระหว่าง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ คปจ. ได้อนุมัติ
เป็นเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. เป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจรังวัดและจัดที่ดิน
ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ปรากฏตามหนังสือ
ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗/๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ เรื่อง ขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
พื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ส่วนแผนที่ฉบับที่สอง เป็นแผนที่แสดงแนวเขตสีดํา
และแสดงแนวเขตสีแดงเป็นแผนที่สรุปโครงการ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ที่ช่างสำรวจรังวัดของ ส.ป.ก.
ทำขึ้นเพื่อประกอบการรายงานผลการปฏิบัติงานสำรวจรังวัดที่ดินต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓
เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๐ ปรากฏตามหนังสือฝ่ายสำรวจรังวัดที่ดิน กองจัดการปฏิรูปที่ดิน
ที่ กษ ๑๒๑๔.๒/ - ลงวันที่ - มิถุนายน ๒๕๔๐ เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานสำรวจรังวัดที่ดิน
แสดงว่าพื้นที่สีแดงเป็นเขตที่ผู้ถือครองแจ้งว่าที่ดินมีหนังสือสำคัญของกรมที่ดินในขณะนั้น
ยังไม่มีการพิสูจน์สิทธิออกโฉนดที่ดิน และไม่ประสงค์ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก.
จัดทำแผนที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการรังวัดเฉพาะของ ส.ป.ก. เท่านั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดินที่นำหลักฐาน ส.ค. ๑ ที่มีการแจ้งการครอบครอง
ภายหลังการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยเห็นว่า ส.ค. ๑ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิ
ในที่ดินขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งการครอบครองและผู้รับโอนจากผู้แจ้งการครอบครอง นั้น เป็นคำสั่ง
ที่ชอบด้วยกฎหมาย และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีเป็นคำสั่ง
ที่ชอบด้วยกฎหมายตามเหตุผลดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการตามกฎหมาย

/และบันทึก...

และบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินและ ส.ป.ก. ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นั้น มิใช่คำวินิจฉัยอันเป็นคำสั่งทางปกครอง แต่เป็นเพียงข้อมูลทางราชการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แจ้งไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สำหรับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่เกี่ยวกับแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์แนวเส้นสีแดงที่มีความใกล้เคียงกับการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ มากที่สุด การวัดระยะความกว้างจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกเท่ากับ ๑๙๕ เส้น และแผนที่ที่ ส.ป.ก. ส่งให้จังหวัดอุบลราชธานี ที่ทางทิศตะวันตกจดแนวทางหลวงหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เท่านั้น ไม่ตรงกับแผนที่แสดงขอบเขตสีด้าที่ได้แสดงในชั้นศาลก่อนหน้านี้ รวมทั้งคำขอท้ายอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ศาลแยกพิจารณาคดีเฉพาะกลุ่มที่ได้ยื่นอุทธรณ์โดยนายศุภมิตร มั่นคง นั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้อุทธรณ์เพิกยกขึ้นโต้แย้งมาในคำอุทธรณ์ถือเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้นตามข้อ ๑๐๑ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ และถือเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา ๗๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามขอถือเอาคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นส่วนหนึ่งของคำแก้อุทธรณ์ด้วย

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำแก้อุทธรณ์และคัดค้านคำแก้อุทธรณ์เพิ่มเติม สรุปได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้แจ้งว่าแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าฉบับใดเป็นฉบับที่ถูกต้อง ระหว่างแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่มีบางส่วนเป็นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าอยู่ข้ามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ออกไปอีกทางทิศตะวันตกกับแผนที่ที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทางทิศตะวันตกจดทางหลวงดังกล่าวเท่านั้น ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/และนายอำเภอ...

และนายอำเภอเดชอุดมให้การว่า แผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่มีบางส่วนอยู่ข้ามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ออกไปอีกทางทิศตะวันตกเป็นแผนที่ที่ถูกต้องใกล้เคียงกับใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและศาลปกครองชั้นต้นก็พิพากษาตามแผนที่ฉบับนี้ ส่วนแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามเอกสารแนบท้ายที่ ๙ ของคำอุทธรณ์เป็นแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อ้างไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีว่าเป็นแผนที่ที่ตรวจสอบถูกต้องแล้ว และผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีอ้างไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วนั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า แผนที่ทั้ง ๒ ฉบับ ดังกล่าว เป็นแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเช่นเดียวกันแต่แสดงขอบเขตไม่เท่ากัน ซึ่งจะต้องมีเพียง ๑ ฉบับ เท่านั้นที่ถูกต้องที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามแก้อุทธรณ์ว่า ที่สาธารณประโยชน์ต่างๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่อำเภอเดชอุดมจะมีขอบเขตไม่เท่ากันเพราะเป็นการหวงห้ามไว้โดยประมาณ ไม่มีการรังวัดโดยอาศัยแนวธรรมชาติเป็นเขต นั้น ไม่ถูกต้อง เพราะในใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ระบุขอบเขตไว้กว้างขวางยาวก็เส้น จดบริเวณใด ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องคำนึงถึงให้มากและปฏิบัติให้ถูกต้อง เพราะข้อแก้ต่างเช่นนี้เป็นช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดได้ และหากมีการรังวัดทำแผนที่แสดงขอบเขตอย่างถูกต้องด้านละ ๑๐๐ เส้น เนื้อที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดจะมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เท่าๆ กัน แต่ตามแผนที่ จะพบว่า เนื้อที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดมีเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ เท่านั้น ซึ่งเป็นการกระทำที่ทำให้รัฐเสียหายเป็นอย่างมากและมีการพยายามขยายที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าให้มากขึ้นจากที่ขึ้นทะเบียนไว้ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ และตามมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ๑๐,๗๙๐ ไร่ เป็น ๑๓,๖๐๐ ไร่ จนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรม เมื่อสภาตำบลเมืองเดชมีมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแล้วส่งมอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะต้องเข้าดำเนินการรังวัดตามใบขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ระบุไว้อย่างชัดเจนแล้วในแต่ละทิศ และระบุว่ามียื่นเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ก็ขออนุมัติเข้าดำเนินการกับ คปก. ในพื้นที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับทำแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าอย่างผิดพลาด โดยไม่มีความรู้ในด้านการรังวัดที่ถูกต้องดังเช่นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และหากทางทิศตะวันตกที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า

/มีขอบเขต...

มีขอบเขตถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) จริง ไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ายอมเขียนว่า ทิศตะวันตกจดทางหลวงมิใช่โนนถ่อน ซึ่งสอดคล้องกับไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดที่ระบุว่า ทิศเหนือ กว้าง ๑๐๐ เส้น จดทางหลวง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กลับทำแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านตลาดทางด้านทิศเหนือไม่จดทางหลวง สร้างความเสียหายให้กับรัฐตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าแผนที่แสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้น นั้น ไม่ถูกต้อง และที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามแก้อุทธรณ์ว่า ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ เกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการแก้ไขปัญหาการออกเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินของราษฎรเท่านั้น ไม่ถูกต้อง เพราะมีการพิจารณาในเรื่องแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำมาแสดงในที่ประชุมนั้นถูกต้องตามไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่อำเภอเดชอุดมหรือไม่ และมติที่ประชุมก็ระบุว่า ทิศตะวันตกกว้างเกิน ๑๐๐ เส้น มากไป แนวเขตที่ถูกต้องทางด้านทิศตะวันตกควรเป็นแนวเขตเทศบาลมิใช่แนวเขตถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ตามแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นำมาแสดงและเห็นควรให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามรายงานการประชุม เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ สำหรับมติเพิกถอนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดชซึ่งมีเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ซึ่งต้องนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทำแผนที่ขึ้นมาตามแนวธรรมชาติ โดยทิศตะวันตกยึดแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) เป็นแนวเขตมีเนื้อที่ประมาณ ๑๓,๖๐๐ ไร่ แล้วนำแผนที่นี้ไปเสนอต่อ คปก. จึงเห็นได้ชัดว่า ความผิดพลาดในการทำแผนที่แสดงแนวเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ในด้านระยะทิศตะวันออกจดทิศตะวันตก กว้าง ๑๐๐ เส้น กลายเป็น ๑๙๕ เส้น และเนื้อที่เพิ่มเป็น ๑๓,๖๐๐ ไร่ เกินพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่มีอยู่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ตามมติเพิกถอนของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช หลังจากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำแผนที่แสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าซึ่งกำหนดขึ้นเองโดยไม่มีการรังวัดไปเสนอต่อ คปก. แล้วแจ้งว่า เป็นแผนที่แสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์

/บ้านเมืองเก่า...

บ้านเมืองเก่าตามมติเพิกถอนของสภาตำบลเมืองเดช มีเนื้อที่ ๑๐,๗๕๐ ไร่ ตรงตามมติเพิกถอนของสภาตำบลเมืองเดชและมีระยะแนวเขตทั้ง ๔ ด้าน ตรงตามไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ขึ้นทะเบียนไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ โดยที่ คปก. ก็ได้ตรวจสอบอีกครั้งว่าถูกต้องจริงหรือไม่ จึงมีการอนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการตามแผนที่ที่ทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ในเนื้อที่ ๑๐,๗๕๐ ไร่ เป็นการแสดงให้เห็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อย่างชัดเจน เพราะหากระบุก่อนว่าแนวเขตทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) มีเนื้อที่ ๑๐,๓๖๐ ไร่ คปก. คงไม่อนุมัติ เพราะเนื้อที่เกินที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่มีอยู่ ๑๐,๗๕๐ ไร่ ตามมติเพิกถอนของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเดช ส่วนหลักการรังวัด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ชี้แจงแล้วว่า ทำการวัดไปตามแนวธรรมชาติจนครบ ๑๐๐ เส้น ตามที่ระบุไว้ในไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ หากแนวธรรมชาติได้วัดได้ไม่ครบ ๑๐๐ เส้น ก็ให้ถือว่าเป็นเท่านั้น เพราะเป็นการประมาณการกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่ถูกต้องและรักษาผลประโยชน์ของรัฐ และไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

นอกจากนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี (ส.ป.ก. จังหวัดอุบลราชธานี) ได้มีมติเพิ่มเติมโครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินที่สาธารณประโยชน์ท้องที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน จำนวน ๑๒ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๕๕,๗๒๑ ไร่ รวมถึงที่สาธารณประโยชน์ (บ้านตลาด) หมู่ที่ ๑ ตำบลเมืองเดช เนื้อที่ ๕,๐๐๐ ไร่ และที่สาธารณประโยชน์ (บ้านเมืองเก่า) หมู่ที่ ๒ ตำบลเมืองเดช เนื้อที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ เพื่อจัดระบบการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรมและกันที่สาธารณประโยชน์และปราชญ์ชนในพื้นที่ที่เหลือนอยู่ให้คงสภาพเดิมเพื่อราษฎรใช้ร่วมกัน แสดงว่าเป็นการได้มาเฉพาะแปลง มิใช่ได้มาตามพระราชกฤษฎีกา แต่เป็นไปตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๖๐๘/ว ๒๖ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๓๗ ในข้อที่ ๒ ก่อนจะดำเนินการตามข้อ ๑ ต้องได้ความว่าประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นหรือที่ดินได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว และตามหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๕/๒๖๒ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

/ลงวันที่ ๑๓...

ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๓๕ และ ส.ค. ๑ ของผู้ฟ้องคดีได้มาหลังปี พ.ศ. ๒๕๓๒ จริง แต่ก่อนที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ใช้บังคับ และผู้ฟ้องคดีขอใช้ คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองนครราชสีมา) ในคดีหมายเลขดำที่ ๓๕๖/๒๕๕๑ หมายเลขแดงที่ ๑๙๖/๒๕๕๒ ของผู้ฟ้องคดี เป็นส่วนหนึ่งของคำคัดค้าน คำแก้อุทธรณ์ด้วย และคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองอุบลราชธานี) ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๑/๒๕๕๕ หมายเลขแดงที่ ๓๑/๒๕๕๘ ของนายศุภมิตร มั่นคง ผู้รับมอบอำนาจของผู้ฟ้องคดี เป็นข้อเท็จจริงในคดีเดียวกันกับผู้ฟ้องคดี เพราะศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองอุบลราชธานี) ได้รวมคดีของผู้ฟ้องคดีเข้ากับคดีของนายศุภมิตร มั่นคง

ผู้ฟ้องคดีชี้แจงเพิ่มเติม ตามหนังสือลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๙ และหนังสือ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ โดยแสดงการเปรียบเทียบเนื้อที่ที่ดินที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการ ในที่สาธารณประโยชน์แปลงอื่นๆ จำนวน ๗ แปลง รวมทั้งสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งมีเนื้อที่เป็นไปตามที่ขออนุมัติต่อ คปก. ทุกแปลง ยกเว้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ที่พิพาทในคดีนี้ที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าดำเนินการเกินกว่าเนื้อที่ที่ขออนุมัติจาก คปก. และได้แย้งระยะกว้างยาวของขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าว่ามีระยะเกินกว่า ที่ระบุตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่า และเห็นว่าปัญหาขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าเกิดจากการที่อำเภอเดชอุดมไม่ดำเนินการแจ้งไปยังกรมที่ดินให้ทำหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) พร้อมทำแผนที่แนบท้าย ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้ากำหนดแนวเขตรังวัดที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ครั้งแรกตามรูปแผนที่แสดงแนวเขตเส้นสีแดง มีเนื้อที่ ๑๑,๘๐๐ ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับที่ สภาตำบลเมืองเดชมีมติให้เพิกถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แต่ได้มีการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดแนวเขตใหม่ในเนื้อที่ ๑๓,๖๐๐ ไร่ โดยมีแนวเขตจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้ปักหมุดแสดงแนวเขตตลอดทางหลวง เพียงแต่แก้ไขแนวเขต ในแผนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเท่านั้น ดังนั้น การอนุมัติการกำหนดเขตพื้นที่ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เสนอ โดยระบุเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แต่แผนที่แสดงแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามีเนื้อที่ ๑๓,๖๐๐ ไร่ ซึ่งไม่ตรงตามมติ

/สภาตำบล...

สภาตำบลเมืองเดชที่เพิกถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ จึงเป็นการอนุมัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้ในการเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ราว ๖๐๓๘ IV แสดงเนื้อที่ ๑๓,๖๐๐ ไร่ จึงไม่อาจนำมาใช้ได้

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ เพื่อใช้เป็นที่สำหรับให้สัตว์อาศัยน้ำและหญ้า สำหรับให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ระบุอาณาเขตทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน มีเสาไม้แก่นเป็นเขตทุกมุมทิศ ต่อมาสภาตำบลเมืองเดชได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าและมอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ต่อมาคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๓ เห็นชอบให้ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินที่สาธารณประโยชน์ ท้องที่อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน จำนวน ๑๒ แปลง ซึ่งมีที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ารวมอยู่ด้วย ต่อมา ส.ป.ก. จึงได้เสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ขออนุมัติพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่ง คปก. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ อนุมัติให้

/ส.ป.ก....

ส.ป.ก. นำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามที่เสนอ โดยมีขอบเขตดำเนินการตามแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ เป็นผลให้ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชื่อนางจอม ทะวงศ์สา เป็นผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน ระบุการได้มาของที่ดินว่า ได้มาจากนายพาแบ่งให้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยผู้ฟ้องคดีได้รับมรดกมาจากบิดามารดา ส่วนบิดา มารดาได้ซื้อมาจากนายทองเพชร ทะวงษา โดยนายทองเพชรได้รับมรดกมาจากนางจอม ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้นำหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ไปยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกไปทำการรังวัดที่ดินเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ผลการรังวัดปรากฏว่า ที่ดินแปลงที่ผู้ฟ้องคดีขอรังวัดออกโฉนดที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งนายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ปัจจุบันเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. แต่เนื่องจากมีรูปแผนที่แสดงเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ไม่ตรงกันจำนวน ๒ ฉบับ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓(๒)/๑๑๒๑๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ สอบถามไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอให้ตรวจสอบรูปแผนที่แสดงเขตพื้นที่ดำเนินการโครงการที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่ง ส.ป.ก. ได้รับมอบพื้นที่ทั้งแปลงไปดำเนินการว่าที่ถูกต้องเป็นอย่างไร และพื้นที่ส่วนที่แตกต่างกันเป็นที่ดินประเภทใด ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๕/๗๔๑๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตรวจสอบและยืนยันว่า แผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นไปตามรูปแผนที่ใด ระหว่างรูปแผนที่แสดงแนวเขตสีดากับรูปแผนที่แสดงแนวเขตสีแดง และถูกต้องตรงกับหลักฐานแผนที่ซึ่งได้นำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติหรือไม่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้มีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งผลการตรวจสอบว่า ส.ป.ก. ได้เสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่อ คปก. เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ คปก. ตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

/โดยใช้แผนที่...

โดยใช้แผนที่แสดงแนวเขตที่ดิน ซึ่งตรงกับข้อมูลหลักฐานการขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ดิน รายผู้ฟ้องคดี โดยยึดตามขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามรูปแผนที่ แสดงแนวเขตที่ดินที่ ส.ป.ก. ขออนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเมื่อนำผลการรังวัด ลงที่หมายในระวางแผนที่แล้วปรากฏว่า ที่ดินแปลงที่ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดออกโฉนดที่ดิน โดยอาศัยหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ซึ่งทางราชการได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ประกอบกับ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ยืนยันว่าที่ดินดังกล่าวเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่ง คปก. ได้อนุมัติ พื้นที่แล้วตามมาตรา ๑๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และ ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ได้มา ภายหลังการประกาศเป็นที่สาธารณประโยชน์ การแจ้งการครอบครองย่อมไม่ก่อให้เกิดสิทธิ ขึ้นใหม่แต่อย่างใด ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่ดินของผู้ฟ้องคดีจึงต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามนัยข้อ ๑๔ (๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งยกเลิกคำขออนุญาตโฉนดที่ดิน ของผู้ฟ้องคดี โดยได้มีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แจ้งคำสั่งยกเลิกคำขออนุญาตโฉนดที่ดินให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงมีหนังสือ ฉบับลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ อุตธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงมีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๖๕๑๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะ ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้วินิจฉัย ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๗๖๒๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ต่อมา ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ให้ยกเลิกคำขออนุญาตโฉนดที่ดิน

/ของผู้ฟ้องคดี...

ของผู้ฟ้องคดี และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ที่ดินตามหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ ที่ผู้ฟ้องคดีนำรังวัดออกโฉนดที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าหรือไม่ โดยกรณีต้องพิจารณาให้ได้ความถึงขอบเขตของที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าดังกล่าว มีแนวเขตตามทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ ระบุอาณาเขตด้านทิศเหนือกว้าง ๑๐๐ เส้น จดนาขาม ทิศใต้กว้าง ๑๐๐ เส้น จดห้วยตลาด ทิศตะวันออกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดลำโดม และทิศตะวันตกกว้าง ๑๐๐ เส้น จดโนนถ่อน ต่อมา ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ซึ่งที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว โดยสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ขออนุมัตินำพื้นที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยได้จัดทำแผนที่จากการนำข้อมูลแนวเขตของที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาจากทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๒ เสนอต่อ คปก. เพื่อขออนุมัติการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งต่อมา คปก. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ อนุมัติให้ ส.ป.ก. นำที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ แต่เนื่องจากปรากฏรูปแผนที่แสดงขอบเขตที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินการของ ส.ป.ก. ไม่ตรงกัน โดยรูปแผนที่ฉบับแรก แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีดำ ระบุด้านทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม)

/และรูปแผนที่...

และรูปแผนที่ฉบับที่สอง แสดงแนวเขตตามเส้นสีแดง มีแนวเขตด้านทิศตะวันตกไม่ถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งยืนยันต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เสนอขออนุมัติพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าต่อ คปก. โดยใช้แผนที่ฉบับแรกแสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีดำ ซึ่งด้านทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ เป็นไปตามแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ กรณีมีผลให้ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขอออกโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขอออกโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ดังกล่าว มิได้อยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่า แนวเขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ที่ขออนุมัติต่อ คปก. และ คปก. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ อนุมัติให้ ส.ป.ก. นำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน มีเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ซึ่งตามรูปแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีดำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยืนยันตามหนังสือลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ว่าเป็นแผนที่ที่ถูกต้องตรงกับข้อมูลหลักฐานตามที่นายอำเภอเดชอุดมได้ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น มีเนื้อที่ถึง ๑๓,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมากกว่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้รับการอนุมัติจาก คปก. และไม่ใช้แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาพร้อมทั้งเห็นว่า รูปแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเส้นสีแดงซึ่งด้านทิศตะวันตกมิได้จดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ นั้น เป็นแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่ถูกต้อง เนื่องจากมีเนื้อที่ ๑๑,๕๐๐ ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนเนื้อที่ที่ได้รับการอนุมัติจาก คปก. มากกว่า และนอกจากนี้ ตามรูปแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีดำ หากวัดจากลำโดมไปตามแนวห้วยขามถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) จะยาว ๑๙๕ เส้น ซึ่งความยาวที่ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ด้านดังกล่าวมีความยาวเพียง ๑๐๐ เส้น เท่านั้น ประกอบกับคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามคำสั่งของนายอำเภอเดชอุดม ที่ ๒๕๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้แก้ไขแผนที่แสดงขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกใหม่ เพื่อให้ใกล้เคียงกับการขึ้นทะเบียน

/ที่สาธารณประโยชน์...

ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า โดยให้ยึดแนวเขตเทศบาลว่าเป็นแนวทิศตะวันตก จดโนนถ่อน และด้านดังกล่าวมีความยาว ๑๐๐ เส้น ตามที่ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ระบุไว้ ซึ่งจะเป็นไปตามรูปแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีแดง ดังนั้น เมื่อขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นไปตามรูปแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีแดงจะมีผลให้ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีขอออกโฉนดที่ดิน มิได้อยู่ในที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่ได้รับอนุมัติจาก คปก. ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ทั้งแปลง และทำให้คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่วินิจฉัยว่า ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นพื้นที่ ดำเนินการของการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้ว เห็นว่า กรณีมีปัญหาโต้แย้งในชั้นอุทธรณ์ เฉพาะขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกว่ามีอาณาเขตตามรูปแผนที่ แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวใด เห็นว่า คดีมีปัญหาต้องพิจารณาว่า ขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าด้านทิศตะวันตกตามแผนที่แสดงแนวเขต พื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีแดง ที่ระบุจุดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) คือ บริเวณเดียวกันกับ "โนนถ่อน" ตามที่ระบุในทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งนายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลปกครองชั้นต้นที่ได้จากพยาน ผู้เชี่ยวชาญ ในการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ และสอบถามพยานบุคคลที่อาศัย อยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ติดกับโนนถ่อน และทางหลวงหมายเลข ๒๔ ปรากฏตามรายงานการพิสูจน์ ทราบข้อเท็จจริงขอบเขต "โนนถ่อน" ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี บนแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว สรุปได้ว่า จากการตรวจสอบ "โนนถ่อน" ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ในแผนที่ ภูมิประเทศ ระบุว่า ๖๐๓๘ IV มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชื่อระหว่าง อำเภอเดชอุดม ลำดับชุด L ๗๐๑๘ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๔๒) และลำดับชุด L ๗๐๑๗ พิมพ์ครั้งที่ ๑ - RTSD (รวบรวมข้อมูลถึง พ.ศ. ๒๕๑๒) ของกรมแผนที่ทหารไม่ปรากฏ ในแผนที่ฯ พยานผู้เชี่ยวชาญจึงทำการลงพื้นที่ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๖ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสอบถามชาวบ้านและผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่สาธารณประโยชน์

/บ้านเมืองเก่า...

บ้านเมืองเก่า และที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งได้แก่ นางคำมล แสนทวิสุข อายุ ๗๐ ปี นายธวัช แสนทวิสุข อายุ ๗๘ ปี และนางมี มะดง อายุ ๙๐ ปี โดยพยานบุคคลทั้งสาม ต่างให้ถ้อยคำต่อพยานผู้เชี่ยวชาญตรงกันว่า "โนนถ่อน" เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางทิศเหนือ นายกอง จันทรพันธ์ อายุ ๘๑ ปี ให้ถ้อยคำว่า "โนนถ่อน" เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่ถัดจากห้วยขามขึ้นไปทางเหนือ ไม่มีบ้านคนอาศัยอยู่ แต่มีถนนตัดผ่าน นายทองเพชร ทะวงษา อายุ ๗๔ ปี ซึ่งเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน และเป็นผู้รับมรดกที่ดินแปลงพิพาทจากนางจอม ทะวงศ์สา ผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ที่พิพาท และต่อมาขายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ให้ถ้อยคำว่า "โนนถ่อน" เป็นเนินเตี้ยๆ อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ ซึ่งตนเคยเห็นไม้แก่นปักเป็นแนวเขตที่สาธารณะ นายแสง จันทรพวง อายุ ๗๐ ปี ให้ถ้อยคำว่า เคยเห็นเสาปูนหน้า ๖ นิ้ว หรือหน้า ๗ นิ้ว เขียนว่า "ที่สาธารณประโยชน์" ปักอยู่ละห้วยขาม และนางราตรี จันท์ อายุ ๗๓ ปี ให้ถ้อยคำว่า "โนนถ่อน" อยู่เลยสะพานข้ามห้วยขามไปทางทิศเหนือ และเป็นบริเวณเดียวกับที่มีผู้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในปัจจุบันจนถึงปากทางเข้าบ้านโนนทรัพย์ ประกอบกับพยานผู้เชี่ยวชาญได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Arc GIS โดยการซ้อนทับเส้นชั้นความสูงลงบนแผนที่ภูมิประเทศและแผนที่ภาพถ่ายฯ โดยบริเวณที่พยานบุคคลต่างเห็นพ้องกันว่าเป็นที่ตั้งของ "โนนถ่อน" อยู่สูงจากระดับทะเลปานกลาง ประมาณ ๑๓๒ - ๑๓๘ เมตร หรือจากการวัดด้วย GPS จะสูงประมาณ ๑๔๕ เมตร และอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า บริเวณทางแยกเข้าบ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏตามแผนที่แสดงบริเวณโนนถ่อนบนแผนที่ภูมิประเทศ ระบุว่า ๖๐๓๘ IV มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับที่อำเภอเดชอุดมได้ชี้แจงตามคำสั่งศาลว่า ยืนยันตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้อ้างว่า การกำหนดขอบเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า และแผนที่กำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่ได้จัดทำขึ้นเอง หากแต่เป็นข้อมูลเดิมที่อยู่ที่อำเภอเดชอุดมซึ่งได้จัดทำไว้ ซึ่งเป็นขอบเขตที่สาธารณประโยชน์ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ส่วนกรณีข้างเคียงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามหลักฐานทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ด้านทิศตะวันตกแจ้งจดโนนถ่อน แต่ตามรูปแบบที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔

/(อุบลราชธานี...

(อุบลราชธานี - เดชอุดม) นั้น จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านและราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ติดกับโนนถ่อนและทางหลวงหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ต่างได้ยืนยันว่าบริเวณโนนถ่อน คือ บริเวณถนนหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) อยู่ติดกับทางเข้าหมู่บ้านโนนทรัพย์ เป็นแนวเดียวกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ซึ่งมีน้ำหนักให้เชื่อได้ว่าข้างเคียงที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นถูกต้องตรงตามหลักฐานทะเบียนที่ดินนายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลของพยานผู้เชี่ยวชาญตามหลักวิชาการซึ่งไม่มีส่วนได้เสียกับกรณีพิพาทในคดีนี้ ประกอบกับคำชี้แจงของอำเภอเดชอุดมซึ่งเป็นผู้ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าก่อนที่จะกลายเป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. และพยานบุคคลหลายคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่พิพาทมาเป็นเวลานานดังกล่าว กรณีจึงมีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังได้ว่า บริเวณ "โนนถ่อน" ที่ระบุไว้ในทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าตั้งอยู่บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ช่วงบริเวณทางแยกเข้าหมู่บ้านโนนทรัพย์ หมู่ที่ ๒๕ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี และเป็นบริเวณที่อยู่มุมด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่เดียวกันกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ที่ระบุไว้ในแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ดังนั้น แผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้อนุมัติให้เป็นพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ซึ่งระบุอาณาเขตด้านทิศตะวันตกจดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) หรือแผนที่ที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีดำ จึงเป็นการกำหนดเขตที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามหลักฐานทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งนายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒ ที่ถูกต้องแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำการรังวัดที่ดินแปลงของผู้ฟ้องคดี และนำผลการรังวัดลงที่หมายในระวางแผนที่ภูมิประเทศมาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ซึ่งสอดคล้องกับแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๖๐๓๘ IV โดยปรากฏว่า

/ที่ดิน...

ที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่ขอรังวัดออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าวตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าทั้งแปลง

การที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าซึ่งเป็นที่ดินตามแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่ คปก. ได้มีมติอนุมัติให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน มีเนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ดังนั้น เนื้อที่ดินตามรูปแผนที่ที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวเส้นสีแดง ซึ่งมีเนื้อที่ ๑๑,๕๐๐ ไร่ จึงมีเนื้อที่ใกล้เคียงที่ดินตามที่ได้รับอนุมัติจาก คปก. มากกว่าที่ดินตามรูปแผนที่ที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวเส้นสีดำ ซึ่งมีเนื้อที่ ๑๓,๐๐๐ ไร่ และหากรังวัดจากลำโดมไปตามแนวห้วยขามไปทางทิศตะวันตกถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี-เดชอุดม) ตามรูปแผนที่ที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวเส้นสีดำดังกล่าว จะมีความยาว ๑๙๕ เส้น ซึ่งความยาวที่ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ด้านดังกล่าว มีความยาวเพียง ๑๐๐ เส้น นั้น เห็นว่า การที่ทะเบียนที่รกร้างว่างเปล่าที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ได้ระบุด้านกว้างยาวของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าทั้ง ๔ ด้าน ไว้ด้านละ ๑๐๐ เส้น เท่ากันทั้ง ๔ ด้าน คิดเป็นเนื้อที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ เป็นเพียงการประมาณการขอบเขตและเนื้อที่ของที่สาธารณประโยชน์ที่ได้ขึ้นทะเบียนสงวนหวงห้ามไว้เท่านั้น ซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ายังมิได้มีการรังวัดขอบเขตที่ดินเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ซึ่งจะมีแผนที่แนบท้ายที่ระบุขอบเขตและเนื้อที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ถูกต้องตรงตามที่ได้ขึ้นทะเบียนสงวนหวงห้ามดังกล่าว ดังนั้น การจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. ขออนุมัติต่อ คปก. ให้ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งแปลง โดยอาศัยอ้างอิงทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ จึงต้องอาศัยการพิจารณาขอบเขตพื้นที่ที่ระบุไว้ทั้ง ๔ ทิศ ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวเป็นสำคัญ เมื่อแนวเขตด้านทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันออก ทั้ง ๓ ทิศ ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าระบุจุดแนวเขตธรรมชาติที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนแนวเขตทางด้านทิศตะวันตกที่พิพาทในคดีนี้ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ระบุจุดโนนถ่อน ซึ่งเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า โนนถ่อน คือบริเวณเดียวกันกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี - เดชอุดม) ตามที่ระบุไว้

/ในรูปแผนที่...

ในรูปแผนที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน การที่จำนวนเนื้อที่ตามรูปแผนที่ที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินที่หากรังวัดแล้วไม่เท่ากับจำนวน เนื้อที่ ๑๐,๗๙๐ ไร่ ตามที่ขออนุมัติดำเนินการปฏิรูปที่ดินหรือไม่เท่ากับเนื้อที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ จึงไม่ใช่สาระสำคัญที่จะทำให้แนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแผนที่ แสดงแนวเขตเส้นสีดำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ยืนยันตามหนังสือลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ว่าเป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ไม่ถูกต้องตรงตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จาก เนื้อที่ตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าที่ได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ระบุเนื้อที่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ แต่เนื้อที่ที่ คปก. อนุมัติให้ดำเนินการปฏิรูป กลับเป็น ๑๐,๗๙๐ ไร่ ส่วนเนื้อที่ตามผู้ฟ้องคดีอ้างในอุทธรณ์ สำหรับเนื้อที่ตามแผนที่ ที่กำหนดแนวเขตปฏิรูปที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามแนวเขตเส้นสีดำกลับมีเนื้อที่ ๑๓,๐๐๐ ไร่ และแผนที่แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวเขตเส้นสีแดงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ถูกต้องตรงตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าดังกล่าวก็มีเนื้อที่ ๑๑,๕๐๐ ไร่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในความเป็นจริงแล้วไม่อาจยึดถือจำนวนเนื้อที่ที่แน่นอน ๑๐,๐๐๐ ไร่ ที่ได้ ระบุไว้ในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าตามที่นายอำเภอเดชอุดมได้ประกาศ สงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ เป็นเกณฑ์สำคัญได้ และในทำนองเดียวกัน กับอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีเกี่ยวกับการรังวัดความยาวจากลำโดมไปตามแนวห้วยขามไปทาง ทิศตะวันตกถึงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔ (อุบลราชธานี-เดชอุดม) ตามรูปแผนที่ที่ แสดงแนวเขตปฏิรูปที่ดินตามแนวเส้นสีดาดังกล่าวที่มีความยาว ๑๙๕ เส้น ซึ่งความยาว ของด้านดังกล่าวตามที่ได้ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้มีความยาว ๑๐๐ เส้น ก็เป็นเพียง ความยาวของด้านนั้นๆ โดยประมาณการในขณะจัดทำทะเบียนที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ที่ได้ประกาศสงวนหวงห้ามไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ ดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วเช่นกัน อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีฟังไม่ขึ้น และกรณีไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นปัญหาอื่นในอุทธรณ์ ของผู้ฟ้องคดีอีก เพราะไม่ทำให้ผลของการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขต ของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าในคดีนี้เปลี่ยนแปลงไป

/คดีมีประเด็น...

คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิขออนุญาตที่ดิน โดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวรรคสาม บัญญัติว่า การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่อย่างใด ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขออนุญาตที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เป็นการเฉพาะราย ไม่ว่าจะได้มีการประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๕๘ แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด และวรรคสอง บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย ประกอบกับข้อ ๑๔ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ กำหนดว่า ที่ดินที่จะออกโฉนดที่ดิน ต้องเป็นที่ดินที่มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ตามกฎหมาย แต่ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้ ... (๔) ที่สงวนหวงห้ามตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๐ (๓) และ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖ หรือกฎหมายอื่น และพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว (๑) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพ

/จากการ...

จากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่น ให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ...

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินต่อ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีชื่อนางจอม ทะวงศ์สา เป็นผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน ระบุการได้มาของที่ดินว่า ได้มาจากนายพาแบ่งให้เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ และจากการตรวจสอบการแจ้งการครอบครองที่ดินของนายพา แสงศรี ซึ่งเป็นที่ดินแปลงเดียวกันกับที่นายพาแบ่งให้นางจอม นั้น ปรากฏว่า นายพาได้บุกเบิก ด้วยตนเองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ กรณีจึงเป็นการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่แจ้ง การครอบครองภายหลังจากทางราชการได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่าแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๒ การแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ของนางจอมจึงเป็นการนำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่ามาแจ้งการครอบครอง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินตามนัยมาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น การแจ้ง การครอบครองที่ดินของนางจอม จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อนางจอมไม่มีสิทธิครอบครองที่ดิน พิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้รับโอนที่ดินพิพาทต่อเนื่องมาจากนางจอม จึงไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน และไม่อาจโอนที่ดิน พิพาท รวมทั้งไม่อาจยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับรัฐได้ตามมาตรา ๑๓๐๕ และมาตรา ๑๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ อนุมัติให้ ส.ป.ก. นำที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า

/มาดำเนินการ...

มาดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันของที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่า ทำให้ที่สาธารณประโยชน์บ้านเมืองเก่าเปลี่ยนสถานะจากเดิมเป็นที่ดินของรัฐประเภทที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน กลายเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจนำที่ดินดังกล่าวมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เป็นผู้มีสิทธิขออนุญาตที่ดิน โดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ตามมาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับข้อ ๑๔ (๔) ของกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดีตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ให้ยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดี ตามหนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ที่ อบ ๐๐๑๙.๐๓ (๒)/๕๒๔๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยอาศัยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกัน จึงเป็นคำวินิจฉัยที่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้เพิกถอนหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ที่แจ้งยืนยันต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๓๔ ของผู้ฟ้องคดีอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. นั้น เห็นว่า หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นเพียงความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะได้นำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนดำเนินการภายในของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อนำไปสู่การมีคำสั่งทางปกครอง คือ การออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำขอ หรือการยกเลิกคำขออนุญาตที่ดินของผู้ฟ้องคดีในกรณีที่ไม่อาจออกโฉนดที่ดินให้ได้ต่อไปเท่านั้น

/หนังสือ...

หนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี โดยตรงที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการแจ้ง ยืนยันดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามหนังสือ ที่ อบ ๐๐๑๑/๔๘๗๒ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย
พิพากษายืน

นายสมชาย เอ็มโอช
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ
ประธานแผนกคดีละเมิดและความรับผิดชอบ
ในศาลปกครองสูงสุด

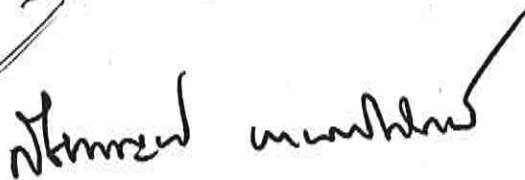
ตุลาการหัวหน้าคณะ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นางสิริกาญจน์ พานพิทักษ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวิชัย พจนโพธา

